Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

NAJER FOLKSBLAT   פרייז 20 גראשען

הײנט 8 זײטען.

נייער פאלקסבלאט

אונפארטייאישע פאליטיש-געזעלשאפטליכע טאג-צייטונג

Nr. 288/1573	Łódź, Środa 5 grudnia 1928 r.	װעקסטער יאהרגאנג	לאדז, מיטוואך, כב כסלו תרפ"ט	Nr. 288/1573

Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 24-71. | אדרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע: לאדז, פיעטריקאווער 21, טעל. 24-71

נאך קורצע און שווערע ליידען איז נעכטען געשטארבען אין עלטער פון 85 יאהר אונזער הייסגעליבטע מוטער, גרויסמוטער, שוויגערמוטער, שוועסטער, שוועגערין און מומע

נ.ע. הדס וויינבערג

(פון דערהיים ראזענבלום).

די לויה קומט פאר היינט מיטוואך, דעם 5-טען דעצעמבער, 12 א זייגער בייטאג פון טרויער-הויז שוו.-יאקובא 2, וועגען וואס עס טיילען מיט אין גרויס צער

די טיפטרויערנדע הינטערבליבענע.

די לעצטע 3 טעג!!!

נור ביז פרייטאג, דעם 7-טען דעצעמבער ד. י. איז מיר געלונגען צו פערלענגערען דעם פערקויף פון די 50% קאסמעטישע ארטיקלען צו שפאט ביליגע פרייזען

15 ביז 30 פראצענט אונטער'ן פרייז

בעמערקונג: יעדער קויפער בעקומט גראטיס א פלאקאן עכט קעלניש וואסער JOHAN MARJA FARINA און א טובקע צאהן-פאסטע CHLORODONT

פערפומעריע **S. BUCHWAJC** PIOTRKOWSKA 22

TELEF.: 31-43 i 59-67.

אגודת לומדי שעורי ערב סאלנא 7.

פילהארמאניע-זאל, נארוטאוויטשא 20.

דינסטאג, ד' דחנוכה, ד. 11 דעצעמבער, 8 א זייגער אווענד קומט פאר א גראנדיעזע

חנוך הספר תורה-פייערונג

געשריבען אויפ'ן נאמען פון אונזער חבר הנפטר בעריש ז"ל פרענקעל און וועלכען עס בעטייליגען זיך די חשוב'סטע פערזענליכקייטען פון ארטאדאקסישען יודענטום אין פוילען.

אין פראגראם איז צוו. אנד. אנ'ארקעסטער פון 40 פערזאן אונטער דער לייט. פון ה' מעלאדיסטא און אנ'אייגענער כאר אונטער דער לייטונג פון חבר אהרן גאלדוואסער.

גאלעריע רעזערווירט פאר פרויען.

בילעטען צו בעקומען אין פאלגענדע ערטער: זאנדבערג וסבאדניא 20, פאפ ר-האנדלונג אלטמאן נאוואטיעסקא 13, געלבארט צעגעלניאנא 60, דאבזשינסקי פאטארסקא 12, פארב ר אגראדאווא 8, שעורי ערב סאלנא 7, און אין טאג פון דער פייערונג ביי דער קאסע פון זאל.

זאל „הזמיר", אל. קאשטשושקי 21

שבת, דעם 8-טען און זונטאג, דעם 9-טען דעצעמבער ד. י., 8.30 א זייגער אין אווענד

2 גרויסע חנוכה-קאנצערטען

פון דער בעריהמטער יודישער פאלקס-לידער-זינגערין

הילדא דאליצקא

אין פראגראם: פאלקס, חסידישע, פאלעסטינער און סינאגאגאלע לידער.

בילעטען צו בעקומען ביי ה' האמבורסקי (פעטריקאווער 42) און ביי ה' זעלמאנאוויטש (פעטריקאווער 12).

9887

דאנקזאגונג.

דאס יונגע פאר זיטענפעלד, ווי אויך די מחותנים שיקען זייער בעסטען דאנק דעם אינהאבער פון זאל „קאלאסעאום", ה' קודעק פאר זיין גאסטפריינדליכקייט און ארדנונג בעת זייער חאכציים.

מיט אכטונג

יצחק איצקאוויטש און יוסף זיטענפעלד.

2891

Dr. med. STUPEL

12 Szkolna 12.

ספעציאליסט פאר הויט-, האר און ווענערישע קראנקהייטען, מאגען-, שוועכע, ליטשן און ראק, רענטגען-שטראהלען און קווארץ-ליכט, עלעקטרא-טעראפיע.

נעהמט אן פון 6 ביז 9 אין אווענד.

Dr. DONCHIN

מאניושקי 1, טעלעפאן 9-97

ספעציאל ארצט פאר אויגענקראנקהייטען

צוריקגעקעהרט קיין פוילען.

נעמט אן טעגליך פון 10–1 מיטאג און פון 4–7 נ.מ. זונטאג פון 10 ביז 1 בייטאג.

Dr. med. ALBERT GOTLIB

פיעטריקאווער 26, טעל. 77-50

אקושער און פרויען-קראנקהייטען

נעהמט אן פון 4 ביז 7 אין אווענד.

1406

א גרויסער חנוכה-יום-טוב אין ווילקער שוהל, זאבאדניא 56

זונטאג, פ' מקץ, 4.30 נאכמ. צום 3. חנוכה-ליכטעל, ווערט איינגעארדענט

א רעליגיעזע חנוכה-פייערונג אין ווילקער שוהל.

דער חזן ה. קעסלער

וועט צינדען חנוכה-ליכט אין בעגלייטונג פון גרויסען שוהל-כאר אונטער דער לייטונג פון דיריגענט-קאמפאזיטאר ה. סאקאלאווסקי.

איינטריטס-קארטען שוין צו בעקומען אין שוהל יעדען טאג פון 8–10 פריה און פון 3–6 אוו. און זונטאג, דעם טאג פון דער חנוכה-פייערונג, א גאנצען טאג.

בעמערקונג: דער כאר איז דאפעלט פערשטארקט און וועט אויספיהרען די שענסטע אקטועלע חנוכה-קאמפאזיציעס.

2882

שווערער צושטאנד פון ענגלישען קעניג.

קאמיסיע פון „4” נעמט איבער די מאכט.

לאנדאן, 4 (ספ. טעל.) אין דעם געזונד-צושטאנד פון קעניג איז קיין ענדערונג נישט איינ-געטרעטען. נאך א קאנפערענץ פון די דאקטוירים איז בעשלאסען געווארען צו נאמינירען א קאמיסיע פון „4”, וועלכע זאל איבערנעהמען די טעטיגקייט וואס האט ביז איצט אויסגעפיהרט דער קעניג. אין דער קאמיסיע זאלען אריין דער צווייטער זוהן פון קעניג פרינץ פון יארק, דער לארד קאנצלער, דער ארכיביסקופ פון קענטערבורי און דער פרע-מיער באלדווין, אדער דער פארזיצער פון געהיימען מלוכה-ראט לארד באלפור.

אזא קאמיסיע איז שוין געווען טעטיג אין ענגלאנד אין 1925 יאהר, ווען דער קעניג האט פערלאזט ענגלאנד.

דער אינערן-מיניסטער היקס האט ערקלערט אויף א פערזאמלונג, אז דאס לעבען פון קעניג הענגט אויף א האר.

קיין שום יודען-בעגרענצונגען

אין דער פראנצויזישער ארמעע.

פאריז, 4. (יט"א טעלעגראפיש) בעת אין פארלאמענט איז פארגעקומען די דיסקוסיע וועגען מיליטערישען ביודזשעט האט רעפ. קערני אנגע-פרעגט דעם קריגס-מיניסטער, צי ס'איז אמת, אז די יודען זאלען אויסגעשלאסען ווערען פון דער קאלאניאל-ארמעע.

דער קריגס-מיניסטער פענלעווע האט געענט-פערט, אז פאר די יודען ווערען נישט געמאכט קיין שום בעגרענצונגען.

איוד — מיניסטער

אין אויסטראליען.

מעלבורן, 4. (יט"א טעלעגראפיש) אין שטאט ניו-וויקטאריא האט דער פארלאמענט בע-שטעטיגט די נייע רעגירונג. אין דער נייער רעגירונג געהט אריין אויך הייקאהען אלס בילדונגס-מיניסטער.

דאס איז דער ערשטער פאל פון בעשטימען א יוד אלס מיניסטער אין אויסטראליען.

פערענדיגט דער לאקאוט

אין דייטשלאנד.

עסען, 4. (ספ. טעל.) די מיטגלידער פונ'ם צפון-מערב אייזען-אינדוסטריעלער פערבאנד האבען בעקומען א מיטיילונג, אז דער לאקאוט איז זונטאג פערענדיגט געווארען, די ארבייטער וועלען בעשעפטיגט ווערען און די פאבריקען וועלען בית-לעכוחיי געלאזט ווערען אין בעוועגונג. מאנטאג פריה האט מען שוין אנגעהויבען אויפצונעהמען ארבייטער.

אין די גרויסע אונטערנעהמונגען, בפרט ביים פונאנדערהייצען די הויכע אויוועגס וועלען די פאר-בערייטונגען דויערען ארום 14 טאג.

ריטואלער סקאנדאל.

בערלין, 4. (ספ. טעל.) אין ראטיבאר איז ענטדעקט געווארען אַ ריטואלער סקאנדאל. דער סוחר קורזען האט געהאט זיין געוועלב נאהענט פון דער גמינע-שול. ווי ס'האט זיך ארויסגעשטעלט פלעגט קירזען פערנארען אין זיין וואוינונג שילערינס און פלעגט מיט זיי זיך בעגעהען אויף א שרעקליכען אופן. די צאהל פון זיינע קרבנות איז זעהר גרויס. אין דער אפערע איז פערמישט א 17-יאהריגע מיי-דעל, וועלכע האט צו קירזענען געבראכט איהר 13 יאהריגע שוועסטער, און יענע פלעגט ברענגען איהרע חברטעס. אין דער אפערע זאל אויך זיין פערמישט א צאל-אגענט באביטש.

פראטעסט פון יוד. אקאדעמיקער

נעגען דעם אנטיסעמיטישען טעראר

אויפ'ן ווינער אוניווערסיטעט.

ווין. (י.ט.א.) דא איז פארגעקומען א גרוי-סע פערזאמלונג פון יודישע סטודענטען געווידמעט די לעצטע אנטיסעמיטישע אנפאלען בעת דער מלוכה-פייערונג אינ'ם ווינער אוניווערסיטעט.

ווי בעקאנט זענען, בעת דער פייערונג, איי-ניגע יודישע סטודענטען בעפאלען און גרויסע-ווארפען געווארען פון זאל דורך די האקענקרייצ-לער. די פערזאמלונג האט אנגענומען א שארפע פראטעסט-רעזאלוציע געגען דער שענדליכער האנד-לונג פון די אנפאלער און דער פאסיווער האלטונג פון דער מאכט, און די איבריגע אנוועזענדע אקאדעמיקער.

Dr. med. H. Lubicz
צעגעלניאנא 43, טעל. 32-41
ספעציאליסט פאר הויט, ווענערישע און מענער-שוואכע קראנקהייטען. היי ונג. מיט קווארץ-לאמפען (האר-אויספאל)
נעהמט אן פון 8—10 און פון 5—8 אווענד.

שרעקליכע עראפלאן-קאטאסטראפע.

17 מענשען פערברענט געווארען אין דער לופט

לאנדאן, 4. (אטע) פון ריא-דע-זשאנעירא איז אנגעקומען א ידיעה וועגען א שרעקליכער פליה-קאטאסטראפע.

אין אן עראפלאן צו בעגריסען דעם וועלט-בעריהמטען פליהער פאנטאס ריומאן האבען זיך גע-געפונען 17 פערזאן. ווען דער לופט-אפאראט האט זיך געפונען 100 מעטער הויך איז ער געווען אין דער געפאהר זיך צוזאמענצושטויסען מיט אנדער עראפלאן, ווען דער פילאט האט געוואלט פערר קערעווען דעם אפאראט, איז געשעהען א קאטאס-טראפע. ס'איז פארגעקומען אן אויפרייס און דער אפאראט האט אנגעהויבען צו ברענען, אלע פאסא-זשירען זענען פערברענט געווארען.

—:0:—

דער הונגער אין בעסאראביען.

טראגישער מצב פון דער יודישער בעפעלקערונג.

קישינעוו. (יט"א) דא איז אבגעהאלטען גע-ווארען א פערזאמלונג פון קישינעווער געזעלשאפטלי-כע טוער, אויף וועלכער דער רעדאקטאר פון „אונ-זער צייט”, ז. ראזענטאל האט אבגעגעבען א בעריכט וועגען זיין לעצטע רייזע איבער דעם הונגער-געגענד אין דרום-בעסאראביע.

ה' ראזענטאל האט קאנסטאטירט, אז אין 10 שטעט ווערט די לאגע פון טאג צו טאג ערגער. אין אקערמאן, וואס צעהלט סך-הכל 5000 יודישע נפשות קומען שוין 1000 אן צו געזעלשאפטליכער שטיצע. אין וואלאנטיראווקע און אין בייראמטשע זע-נען די פעלדער פון די יודישע לאנדווירטען פערבלי-בען אונפערזייט. די בהמות פגרן אויס צוליב'ן מאנגעל אין פוטער.

אין די יודישע שולען פון טאטארבונאר, סיי-ראטא און ארציז געשעהט אפט, אז קינדער פאלען אין חלשות צוליב הונגער בשעת די לעקציעס.

פון דער שטאט רעני (ביים דונאי) זענען לערך יודישע 100 משפחות (פון דער אלגעמיינער צאהל 350) ארויסגעפאהרען.

'ער בעריכט פון ה' ראזענטאל האט געמאכט א שטארקען רושם. עס איז בעשלאסען געווארען ארגאניזירען א בעסאראבער הונגער-קאמיטעט.

געהיימניספול פערשוואונדען 5 פערזאן.

ווילנא, 4. (ספ. טעל.) פון באראנאוויטש מעלדעט מען: די היגע געזעלשאפטליכע מיינונג איז שטארק אויפגערעגט צוליב דעם געהיימניספולען פערשוואונדען פון 5 פערזאן, דער צופאל האט גע-האט פאלגענדען פערלויף: פון באראנאוויטש קיין סלאנים איז ארויסגעפאהרען א טאקסובקע מיט 4 עלעגאנט-געקליידעטע יונגעלייט, די טאקסובקע האט געפיהרט דער שאפער ווארשאווסקי. צומאר-גענס האט מען געפונען די טאקסובקע א לעדיגע עטליכע קילאמעטער הינטער סלאנים, די פאסא-זשירען און דער שאפער זענען אויף א געהיימניש-פולען אופן פערשוואונדען געווארען.

אנטיסעמיטישער כוליגאניזם אין רוסלאנד.

מאסקווע, 4. (ספ. טעל.) אין וועליקיע לוקי איז דורך אונבעוואוסטע כוליגאנעס שווער פערוואונדעט געווארען דער לייטער פון די באהן-ווארשטאטען דער יודישער אינזשיניער קיל. דער אנפאל האט געטראגען אן אנטיסעמיטישען כאראק-טער. גלייכצייטיג איז אויף אן אכזוריות'דיגען אופן צושלאגען געווארען דער פערוואלטער פון דער אלגעמיינער קיך דער יוד סודער.

מאסקווע, 4. (ספ. טעל.) די קאמוניסטישע „ראבאטשאיא גאזעטא” שרייבט: א גרופע כוליגא-נישע אנטיסעמיטען זענען בעפאלען און האבען געפייניגט די יודישע וועכטערין פון קאמסאמאל-קלוב, שפרה לאפקאווסקא און זי שטארק גע-שלאגען.

ליענינגראד, 14 (ספ. טעל.) אין דער שליסעלבורגער פאבריק איז געשעהען א נייער אנטיסעמיטישער פאל. די ארבייטער האבען שרעק-ליך געפייניגט, געשלאגען, בעגאסען מיט הייס וואסער און סמאלע דעם יודישען ארבייטער שול-מאן. דער יוד האט זיך נישט בעקלאגט, ווייל די כוליגאנעס האבען געדראהט, אז זיי וועלען איהם דער'הרג'ענען. ס'איז פערפיהרט געווארען אן אויס-פארשונג.

א דועל אין ווארשא

מיט א פאטאלען אויסגאנג.

ווארשא, 2 (טעלעפאניש). דא איז פארגע-קומען א דועל, צווישען באנק-דירעקטאר ד"ר אלעקסאנדער זאוואדזקי און זשורנאליסט שטרומפף-וואיטקעוויטש. דער דועל איז געווען אויף רעוואל-ווערען, אויף א מהלך פון 35 שריט. ד"ר זאוואדז-קי האט געקריגען א קויל אין שלייף און נישט קומענדיג צו זיך, איז ער אין דערהיים געשטארבען.

די סבה פון דועל איז די, וואס ד"ר זא-וואדזקי האט בעליידיגט די פ'וי פון וואיטקעוויטש'ן.

אונצופרידענהייט פון די סאוויעטן

צוליב דער תפלה פון חפץ חיים.

ריגע. (י.ט.א.) דאס אפיכטען אין די יו-דישע שוהלען אין לעטלאנד די תפלה וועגען די פערפאלגונגען פון דער יודישער רעליגיע אין סאוויעט-רוסלאנד. וואס איז מיט א קורצע צייט צוריק פערפאסט געווארען דורכ'ן „חפץ חיים”, האט ארויסגערופען א שטארקע אונצופרידענהייט אין די סאוויעטישע קרייזען.

דער סאוויעטישער פארשטעהער אין לעטלאנד האט אנגעוויזען די יודישע ארטאדאקסישע קרייזען, אז אזא אקציע מצד די רעליגיעזע יודען איז נישט בעגרינדעט, ווייל די סאוויעטישע רעגירונג האט ארויסגעוויזען איהר גוטען ווילען אין דעם ענין אין האט זיינערצייט ערלויבט דעם ליובא-וויטשער רבי און אנדערע חסידים צו פערלאזען רוסלאנד.

ווידער ערד ציטערנישען

אין טשילי.

ניו-יארק, 4. (ספ. טעל.) פון טשילי טיילט מען מיט, אז אויפ'ן טעריטאריום פון דער ערד-ציטערניש זענען ווידער פארגעקומען לייכטע ערד-אויפטרייסלונגען. די טעלעגראפישע פערבינדונגען און די פאסט-קאמוניקאציע זענען ווידער אויפגע-נומען געווארען. די בעפעלקערונג הויבט אן ביסל-עכווייז צוריקצוקעהרען אויף די ערטער.

פאריזער יוד. באנקיר שענקט

100.000 פראנק

פאר'ן קרן-היסוד.

פאריז. (י.ט.א.) א געוויסער יודישער באנ-קיר אין פאריז, וואס ווינשט, זיין נאמען זאל בליי-בען בסוד האט מנדב געווען 100.000 פראנק לטובת דעם „קרן-היסוד”.

רעפ. ראזמארין וויל נישט רעפערירען

דעם ביודזשעט פון יוסטיץ-מיניסטעריום.

נעכטיגע זיצונג פון דער ביודזשעט-קאמיסיע.

ווארשא, 4 (טעלעפאניש פון אונזער סיים-קארעספאנדענט) אויף דער היינטיגער זיצונג פון דער בודזשעט-קאמיסיע האט גענומען א ווארט רעפ. ראזמארין, וועלכער האט ערקלערט, אז ער מוז זיך אפזאגען פון רעפעראט פון יוסטיץ-מיניס-טעריום, ווייל דער יוסטיץ-מיניסטער האט נאך נישט אפגעשאפען די אלטע צארישע בעגרענצונגען, און נאך איינגעפיהרט נייע, ווי למשל, די מעשה „ציג-שאווניקעס”.

דער פארזיצער רעפ. בירקא מאכט איהם אויפמערקזאם, אז דאס וועט סיי-ווי-סיי פערדע-כענט ווערען אין דער פארם פון א דעקלאראציע, און ער לעגט איהם פאר ווייטער צו רעפערירען דעם ביודזשעט.

די קאמיסיע נעהמט נישט צו קענטעניש ראזמארינס ערקלערונג, און פאדערט ראזמארין זאל ווייטער רעפערירען דעם בודזשעט.

אן ענליכע ערקלערונג פון דער בודזשעט-קאמיסיע ביים סענאט האט אויך געגעבען און בעקומען דער סענ. שרייבער.

נאך מיטאג איז אין דער בודזשעט-קאמיסיע בעטראכט געווארען דער בודזשעט פון מיניסטא-רען-ראט.

רעפערירט האבען די רעפ. פאלאקעוויטש און טשאפינסקי (פ.פ.ס.). דער לעצטער הייסט אן, אז אין דער פאליטיק מישט זיך א געהיימע גרופע פון פולקאווניקעס, אז דער מיניסטער מאראטשעווסקי האט געפיהרט א קאמפאניע געגען דעם ארבייטס-מיניסטער יורקעוויטש, אז ס'איז דא א טייל פרעסע, וואס בעקומט געלד פון בעקאנטע קוועלען.

דער פרעמיער בארטעל ענטפערט, קודם כל, איז וואס שייך די רעגירונג איז זי און איהר האנדלונג איינהייטליך (פערשטעהט זיך, נישט מאטעמאטיש) וואס שייך די טענה וועגען די פולקאווניקעס, איז זי אן „איינגעבילדעטע ווירקליכקייט!”

דער פרעמיער שטיצט זיך אויף דער בפבור'-רינגסטער פערזאן פון פוילען און אויף די קאנ-סטיטוציאנעלע עלעמענטען.

וואס שייך דעם פארוואורף פון עטאטיזם, ער-קלערט ער, אז די רעגירונג טרייבט איהם, דעם עטאטיזם אויף אזוי פיל, אויף וויפיל זי איז גע-צוואונגען דאס צו טון.

דערנאך נעהמט א ווארט רעפ. טראמפטשינ-סקי, וועלכער בעריהרט ווייטער די פראגע פון דעם פערשוואונדענעם גענעראל זאגורסקי, און וועגען שלאגען דעם גענ. רעפ. זרושעכאווסקי.

רעם רעפ. טראמפטשינסקי איז בעקאנט, אז ד. 1-טען אפריל 1927 איז פארגעקומען א זיצונג מיט'ן אנטייל פון מארשאל פילסודסקי, פראפעסאר בארטעל, גענ. דאניעל און פראקוראר היבנער. גענ. דאניעל האט אויף דער זיצונג ערקלערט, אז די שולדיגע זענען אויפגעזוכט געווארען; דערויף זאל מארשאל פילסודסקי האבען פערלאנגט מ'זאל אפשטעלען די אויספארשונג, ווייל דאס וועט צו-קלאפען די ארמעע.

פרעמיער בארטעל ענטפערט, אז די גאנצע מעשה איז נישט אמת; אויף דער זיצונג איז פעסט-געשטעלט געווארען. אז די אנפאלער האט מען נישט נעכאפט.

רעפ. קוואפינסקי (פ.פ.ס.) בעקלאגט זיך, אז פאליציי בעפאלט מיטגלידער פון פ.פ.ס. און דער ווארשאווער רעגירונגס-קאמיסאריאט טאלערירט דאס.

פרעמיער בארטעל זאגט צו דעם ענין אויס-צופארשען.

די ווייטערדיגע דעבאטע וועט פארקומען מארגען.

געגען דועלען.

ווארשא, 4 (טעלעפאניש פון אונזער סיים-קארעספאנדענט) דער פ.פ.ס.'ישער קלוב האט אר-ריינגעטראגען אין סיים א געזעץ-פראיעקט געגען דועלען.

היינט — זיצונג פון „קאלא”.

ווארשא, 4 (טעלעפאניש פון אונזער סיים-קארעספאנדענט) מארגען (היינט) וועט פארקומען א זיצונג פון יוד. קאלא. עס וועט בעטראכט ווערען די פראגע, צי רעפ. ראזמארין און סענ. שרייבער זאלען אננעהמען די רעפעראטען וועגען בודזשעט פון יוסטיץ-מיניסטעריום.

קאמוניקאט. אכטונג, פריזיער-מייסטער!
לאדז, פאלודניאווא 4.
מיר מאכען בעקאנט, אז אויף דער לעצטער אלגעמיינער פערזאמלונג איז געוועהלט געווארען א נייע פערוואלטונג, וועלכע בעשטעהט פון פאלגענדע פערזאנען:
פארזיצענדער — א. באק. וויצע-פארזיצער — ל. ראזענצווייג (זאוואדזקא 26), סעקרע-טאר — ס. פוקס, קאסירער — וו. גראזאם (זשעלאנא 3), געהילף סעקרעטאר — ד. וואל-קאוויטש, געהילף-קאסירער — י. מעסט, פערוואלטונגס-מיטגליד — סאלאמאן פעסבראם.
בעמערקונג: מיר מעלדען, אז אין פעראיין וועט מען דיזשורירען מאנטאג און דינסטאג פון 9 — 10 אין אווענד, וואו עס וועלען ערלעדיגט ווערען פעראיינס-אנגעלעגענהייטען און עס ווערען אויך אנגענומען נייע מיטגלידער.
מיט אכטונג די פערוואלטונג.

אויפמערקזאַם, רעזערוויסטען!

די אויספיהרונגס־תקנות צום נייעם געזעץ וועגען מעלרען זיך, וואָס איז פערעפענטליכט פאַר רעזערוויסטען, זעהט פאָר אַ נייעם פעראייפאַכטען סיסטעם פון מעלרען זיך: די רעזערוויסטען וועלען זיך נישט דאַרפען ספּעציעל מעלדען אין די אַמטען פאַר מיליטערישע איינמעלדונגען. די רושאַנצעס וועלען נאָכ'ן אָנקומען פון דער בעטרעפענדער פער־זאָן אָנמעלדען דעם ענטשפּרעכענדען מיליטערישען אַמט און וועלען צושטעלען אַ שריפטליכען ראַפּאָרט וועגען דער בעציהונג פון דער פערזאָן צום מיליטער אויפ'ן זעלבען אופן וועט פאָרקומען אויך דאָס אויסמעלדען.

לאָדז זוכט נייע אָפּזאַץ-מערק.

(2) אין די נאָהענטסטע טעג פאָהרט אַרויס דער לייטער פון דער טעקסטיל־אָפּטיילונג, ביים עקספּאָרטערען־פערבאַנד ה' מאַרקוס אויף דעם נאָהענטסטען מזרח, כדי אָנצוקניפּען בעציהונגען מיט דער דאָרטיגער האַנדעלס־וועלט, בעזוכען די סוחרים און אויספאָרשען די מעגליכקייטען פון אַנ־אָפּזאַץ־מאַרק. דער רעלעגאַט וועט בעזוכען פערסיען און כינאַ.

גרעסערע צאָהל שטייער-אַמטען

(2) ווי מיר רעריוויסען זיך פון אַ מאַסגעבענדער קוועלע וועט פון נייעם יאָהר אָן די צאָהל שטייער־אַמטען אין לאָדז פערגרעסערט ווערען פון 12 אויף 18.

אין דער פראַגע איז שוין פערהאַן אַ בע־שלוס פון דער פינאַנץ־קאַמער, וועלכער מאָטי־ווירט דאָס דערמיט, וואָס צוליב דער צו קליינער צאָהל שטייער־אַמטען קען מען נישט גענוג שנעל איינציהען די שטייערען.

בוימער אין שטאָט.

(מ) די אַקציע פון מאַגיסטראַט צו פערפלאַנצען די שטאָט מיט בוימער געהט מיט גרויס ערפאָלג. איצט האָט דער מאַגיסטראַט פערפלאַנצט די גאַסען טשענסטאָכאָווסקאַ, גראַבאָווא, לאָמזשינסקאַ, מאַ־גיסטראַצקאַ, מילאַ, מאָסטאָוואַ, ניזקאַ, אָרלאַ, זשגאָווסקאַ, סאַראָוואַ, ווירעק, דאָמבראָווסקאַ, ווספּול־נאַ און זאַגאַיניקאָוואַ.

וואוינונגס-נויט.

(ב) די פוילישע פראָפ. פעראיינען האָבען זיך געווענדעט צום מאַגיסטראַט וועגען פאָלגענ־דען ענין: כדי צו לינדערען די וואוינונגס־נויט, זאָל דער מאַגיסטראַט קויפען אַ וואַלד אויף די קרעסען און פון דעם האָלץ זאָלען געבויט ווערען פערטיגע הילצערנע הייזלעך, וועלכע זאָלען געבראַנגט ווערען קיין לאָדז און זאָל אָוועקגעשטעלט ווערען, וואו נאָר ס'וועט זיין אַ פרייער פלאַץ. די, וועלכע וועלען בעקומען די דאָזיגע הייזלעך, זאָלען זיי איינציג־ווייז אויסצאָהלען.

די דיסקוסיע וועגען דעם פּראָיעקט וועט פאָר־קומען אויף איינע פון די נאָהענטסטע מאַגיסטראַט־זיצונגען.

שול-פעריען.

לויט אַ פעראָרדנונג פון בילדונגס־מיניסטע־ריום וועלען די פעריען אין די מיטעל־ און אין פאָלקס־שולען דויערן פון 21 ה. ח. ביז'ן 3־טען יאַנואַר 1929.

אין די אוניווערזיטעטען וועלען זיך די פעריען אָנהויבען דעם 15. און וועלען דויערן ביז'ן 10־טען יאַנואַר 1929.

דער'הרג'עט געוואָרען דורך אַ פערד.

(2) אויף נאַפּיורקאָווסקאַ 76 האָט אַ פערד אַ שטויס־געטון מיט'ן פוס דעם פוהרמאַן סטעפאַן סטאַניסלאַווסקי. דער שטויס איז געווען אַזאַ אומ־גליקליכער, אַז סטאַניסלאַווסקי איז שווער פער־וואונדעט געוואָרען און ס'איז נישט פערהאַן קיין האָפנונג איהם צו דערהאַלטען ביים לעבען.

פון געריכט.

2 יאהר טורמע פאַר אַ גנבה.

(2) אין קרייז־געריכט איז פאָרגעקומען דער פּראָצעס פון שמואל ווילדמאַן, וועלכער איז בע־שולדיגט געוואָרען, אַז ער האָט פון טעשנערס גראַמאָפאָן־געשעפט גע'גנב'עט גראַמאָפאָן־פליטעס און פון שיפלאַר אַרויסגע'גנב'עט 15 זל. ווילדמאַן האָט ערקלערט, אַז די גראַמאָפאָן־פליטעס האָט ער געקויפט, ער האָט אָבער נישט געקענט בעווייזען, וואו ער האָט זיי געקויפט. דאָס געריכט האָט איהם פערמשפט אויף 2 יאָהר שווערע טורמע.

Dr. med.
B. Robinzon
אינערליכע און קינדער־קראַנקהייטען.
פעטריקאָווער 10, טעל. 31-86
בעהאַנדעלט פון 8–9½ פריה און פון 3½–4½ נאָכם.

ווען זי פאַקט איהם מיט אַ געליבטע

שפּרינגט ער פאַר די אויגען פון זיין פרוי אין טייך אַריין.

אין ווילנער „אָווענד־קוריער" לייענען מיר: ראָנערשטאָג 2 ביינאַכט זענען די דורכגעהער אויפ'ן גרינעם בריק ביינעווען ביי פאָלגענדען פאַרפאַל:

מיט דער רעכטער זייט פון בריק זענען געגאַנגען אַ יונגער הער מיט אַ פרוי וועלכע האָבען זיך היי סגעאַמפערט.

פלוצלונג האָט דער מאַן אָפּגעשטופּט פון זיך די פרוי און איידער די דורכגעהער האָבען זיך בע־וויזען צו אָריענטירען האָט דער לעצטער זיך איבער־געוואָרפען איבער'ן באַריער פון בריק און איז אַראָפּ־געפאַלען אין די קאַלטע וואַסערען פון דער ווילי.

ס'איז תיכף ענטשטאַנען אַנ'אַליאַרם די פרוי האָט היסטעריש געשריען — ראַטעוועט מיין מאַן.

אויפ'ן וואַסער זענען תיכף אַרויסגעפאָהרען עטליכע שיפלעך און ענדליך איז נישט ווייט פון יאַקוב־שפּיטאָל געלונגען אַרויסצוציהען נאָך אַ לע־בעדיגען דעם זעלבסטמערדער.

צו איהם איז תיכף אַרויסגערופען געוואָרען די גיכע הילף, וועלכע האָט איהם אָפּגעראַטעוועט.

ווי ס'האָט זיך אַרויסגעוויזען איז דאָס געווען דער הוטע־אַרבייטער י. כמיעלעווסקי, און די פרוי מיט וועלכע ער איז געגאַנגען איז געווען זיין ווייב.

די לעצטע האָט דערצעהלט פאָלגענדע סיבה פון זעלבסטמאָרד.

זיי ביידע שטאַמען פון לאָדז, כמיעלעווסקי איז מיט אַ פאָר חדשים צוריק אַראָפּגעקומען קיין ווילנע און איז בעשעפטיגט געווען אין דער הוטע, וואו ער האָט זיך פערליבט אין אַ פריילין.

זיין פרוי האָט בעקומען אַנ'אַנאָנימען בריף, אַז איהר מאַן פעראַט איהר און צוליב דעם איז זי אַראָפּגעקומען קיין ווילנע, וואו זי האָט זיך איבער־צייגט, אַז אַלץ וואָס איז געשטאַנען אין בריף איז ריכטיג.

ווען זי האָט איהר מאַן אָנגעהויבען צו מאַכען פאָרוואורפען האָט ער זי פלוצלונג אָפּגעשטויסען און אַריינגעשפּרונגען פון בריק אין דער ווילי.

אַנ'עקסקורסיע קיין ארץ-ישראל

ארגאַניזירט דער לאָדזער ציוניסטי־שער קאָמיטעט.

דער היגער ציוניסטישער קאָמיטעט האָט בע־שלאָסען צו אָרגאַניזירען אַ געזעלשאַפטליכע טו־ריסטען־רייזע קיין ארץ־ישראל אויף דעם קומענ־דיגען פריהלינג. פון לאָדז וועט די עקסקורסיע אָפּ־פאָהרען דעם 6־טען אַפּריל (2 וואָכען פאַר פסח) און דאָס צוריקקומען איז פאָראויסגעזעהען אויף דעם 3־טען מאַי. דער וועג קיין ארץ־ישראל וועט געהען דורך קאָנסטאַנצאַ און צוריק דורך טריעסט אָדער וויען.

גענויע אינפאָרמאַציעס ווערען ערטיילט אין ציוניסטישען ביוראָ.

ווי אַזוי ראַטעוועט מען דאָס פוילישע יודענטום

פון אַנ'עקאָנאָמישען אונטערגאַנג!

אין צוזאַמענהאַנג מיט דער עקאָנאָמישער קאָנפערענץ, וועלכער דער צענטראַל־קאָמיטעט פון „התאחדות" רופט צונויף אויף שבת, דעם 8־טען און זונטאָג, דעם 9־טען ה. ח. — קומט דעם שבת פאָר דריי גרויסע פאָלקס־פערזאַמלונגען אין פערשידענע טיילען פון שטאָדט אויף דער טעמע: „ווי אַזוי ראַטעוועט מען דאָס פוילישע יודענטום פון אַנ'־עקאָנאָמישען אונטערגאַנג". אַלס רעדנער וועלען אַרויסטרעטען די ה"ה דעפּוטאַט צבי העללער (לעמבערג), געוו. דעפּוטאַט ד"ר אַ. זילבערשטיין (לעמבערג), ד"ר אַ. טאַרטאַקאָווער, ד"ר מנשה (קראַקאַ), ד"ר מעלצער (לעמבערג), ד"ר ז. עלענ־בערג, ד"ר י. שאַלמאַן (וואַרשאַ) און אינספּעקטאָר אינזש. שאַשקעס (וואַרשאַ).

2 גרויסע חנוכה-קאָנצערטען פון הילדאַ דאַליצקאַ אין „הזמיר".

שבת, דעם 8 און זונטאָג, דעם 9. דעצעמבער 9 אָווענר קומען פאָר אין „הזמיר" 2 גרויסע חנוכה קאָנצערטען פון דער בעריהמטער זינגערין און מייס־טערין פון יודישען פאָלקס־ליר פרוי הילדאַ דאַ־ליצקאַ.

פרוי דאַליצקאַ בעזיצט אַ זעהר שעהנע ואַפּטי־גע שטימע און צייכענט זיך בעזונדערס אויס דורך מייסטערהאַפטער אינטערפּרעטאַציע פון פאָלקס־לידער.

איהרע לעצטע אויפטריטען אין דער וואַרשאָ־ווער קאָנסערוואַטאָריע זענען אַ דורך מיט אַ ריזיגען ערפאָלג און איבערגעלאָזען אויף די בעזוכער אַ שטאַרקען איינדרוק. עס איז צו האָפען, אַז אויך אין לאָדז, וואו פרוי דאַליצקאַ וועט אויספיהרען די שענסטע לידער פון איהר רייכען רעפּערטואַר וועט איהר קאָנצערט אַדורכגעהן מיט אַ פערדינטען ערפאָלג.

אַפּטייקען

היינטיגע נאַכט-דיזשורען.

(2) היינט דיזשורירען פאָלגענדע אַפּטייקען: פּאַוולאָווסקי (פּיעטריקאָווער 307), האַמבורג (גלובנאַ 50), גלוכאָווסקי (נאַרוטאָוויטש 4), סיט־קעוויטש (קאָפּערניק 25), כאַרעמזאַ (פּאָמאָרסקאַ 10), פּאָטאַש (פּלאַץ קאָשטשעלני 10).

היינטיגער קאָנצערט פון פרוי בערנשטיין-קאַהן.

אין לאָדז ווילט זייט עטליכע חדשים די בע־רייטענסטע אַרטיסטקע פון די פּאַלעסטינער טעאַ־טער, אַ שילערין פון סטאַניסלאַווסקי'ן, פרוי בערנ־שטיין־קאַהאַן.

זי פיהרט אָן מיט דער העברעאישער דראַמאַ־טישער סטודיע, וועלכע האָט גרויס ערפאָלג.

פרוי בערנשטיין־קאַהאַן איז שוין אַרויסגע־טרעטען אין לאָדז אויף עטליכע וואָרט־קאָנצערטען און ענטציקט די צוהערער מיט איהר קינסטלערישע רעציטאַציעס.

היינט אין אָווענד טרעט פרוי בערנשטיין־קאַהאַן ווידער אַרויס מיט אַ וואָרט־קאָנצערט אין „ו.י.ז.א." דער דאָזיגער קאָנצערט וועט זיכער צו־ציהען אַלע אָנהענגער און פערהערער פון דער גרויסער קינסטלערין.

בילדער-אויסשטעלונג פון ראָמאַן ראָזענטאַל.

(—) אין לאָדז וועט אינגיכען געעפענט ווערען אַ בילדער־אויסשטעלונג פון בעקאַנטען לאָדזער יו־דישען קונסט־מאַלער ראָמאַן ראָזענטאַל.

דער קינסטלער האָט די לעצטע עטליכע חד־שים פערבראַכט אין קאַזשמיעזש און דאָרט ענער־גיש געאַרבייט, שאַפענדיג אַ גרעסערע צאָהל נייע קונסט־ווערק, וועלכע האָבען אַ שם אין דער קינסט־לערישער וועלט.

קינסטלער ראָמאַן ראָזענטאַל איז גענוג בע־קאַנט אין לאָדז און מיט שפּאַנונג ווערט ערוואַרט די ערעפנונג פון דער קונסט־אויסשטעלונג פון לאָדזער יודישען קינסטלער.

Dr. med. I. WAJNBERG
CEGIELNIANA 47, tel. 26-02
אינערליכע קראַנקהייטען. ספּעציעל פאַר לונגען־און האַרץ־קראַנקהייטען, בעשטראַהלונגען און קינסטליכע זערג־זון. אין דערהיים פון 3–5 נאָכמיטאָג:
צוריקגעקעהרט.

יודיש טעאַטער אין פילהאַרמאָניע, נאַרוטאָוויטשאַ 20
אונטער דער לייטונג פון אַ. בעזמאַן און אַ. קאָמפּאַניעץ.
מיט'ן אָנטייל פון די ליבלינגס־אַרטיסטען באַריסאָווא, ראַבינאָוויטש און די בעקאַנטע פרימאַדאָנאַ נאַדיאַ קאַרעני
היינט, מיטוואָך, דעם 5־טען דעצ., 9 אַ זייגער אין אָווענד
גרויסע פּאָפּולערע פאָרשטעלונג פון 1. ביז 2.50
צום 15־טען מאָל
„די חלומות פון ליבע"
אין 3 אַקטען מיט 25 נומערן געזאַנג און טענץ פון ליליען, רעזשי: ל. ראַבינאָוויטש.
בעמ.: צו יעדען בילעט ווערט צוגעגעבען אומזיסט דער בעליב־טער קופּלעט „אַ צ י ־ ט אַ צ י", געזונגען דורך פּ. באַריסאָווא.
ס'נעמט אָנטייל (לויט אַ. ב.) פּ ר ו י ע ן: בעזמאַן, באַריסאָווא, נאַדיאַ קאַרעני, מאַכאַראָווסקאַ, נערה, פּאָדערמאַן, קאָמפּאַניעץ. מ ע נ ע ר: אַריעל, אייזענבערג, באַלבירסקי, האַמבורגער, מאַכאַראָווסקי, מאַטקאָוו, נייהויז, פּאָלאַנסקי, ישראל קאָמפּאַניעץ, ראַבינאָוויטש, ראַקאָוו.
אַדמינ.: מ. אַרנוואַלד. מוזיק. לייטונג: ל. זעלמאַן. בילעטען אין פילהאַרמאָניע־קאַסע.
אַנאָנס!!! פרייטאָג, ד. 7. דעצ. קומט פאָר די פּרעמיערע פון „די פערשעהמטע כלה"

די אויסשטעלונג פון אברהם ניימאַן.

דעם שבת איז אין נעגענוואַרט פון פיל אָנגע־זעהענע פערזענליכקייטען אין אַ זעהר געהויבענער שטימונג ערעפענט געוואָרען אין דער היגער קונסט־גאַלעריע די בילדער־אויסשטעלונג פון בעריהמטען קונסט־מאַלער אַברהם ניימאַן און פון עטליכע לאָד־זער מאַלער.

פאַר די בעזוכער איז די אויסשטעלונג פון אַ. ניימאַן געווען אַ גרויסע איבערראַשונג. שטעלט אייך פאָר: איהר טוט זיך אָן וואַרם און קלויבט זיך צו בעזוכען אַ ווינטער־וועלט בעדעקט מיט שניי און צום סוף... וואָס פאַר אַנ'ענטוישונג! זומער, וואַרם, און וויפיל זון! עס פערבלענדעט אַזש די אויגען.

דער זעלבער ניימאַן, וועלכער איז בעריהמט אַלס דער בעסטער פוילישער מאַלער פון ווינטער־פּייזאַזש, און וועלכער פלעגט מיט זיין בעוויזען זיך מיטברענגען שניי און קעלט, פון איהם האָט צו אונז אַ בלאָז געטון פון מזרח, וואו ער האָט זיך אָנגעזאַפּט מיט הייסער לופט.

צושמאָלצען זענען די שנייען, צעוואַרעמט די לופט. ס'ווערט אַנגענעהם אויפ'ן האַרצען. אַ ביי לעבען פון וואַרמקייט און פרייד.

ניימאַן פיהרט אונז איבער שטעט און שטעט־לעך פון מזרח. אַלץ איז מיט זונען־ליכט בעגאָסען.

די גרויסקייט פון ניימאַנען בעשטעהט דערין, וואָס ער איז פעהיג גלייכצייטיג מיט דעם האַרבען ווינטער צו שאַפען אַ הייסען ארץ־ישראל זומער.

ביי דער געלעגנהייט מוז מען דערמאָהנען, אַז דער נאַציאָנאַל־מוזעאום אין קראָקאָ, האָט איינ געקויפט ביי ניימאַנען עטליכע לאַנדשאַפטען פון גליל. מיר מאַכען אויפמערקזאַם אונזערע לעזער אויף דער אינטערעסאַנטער אויסשטעלונג און עמ־פעהלען זיך נעהנטער מיט איהר צו בעקענען.

ל. ג.

—=:§:=—

פון הילפס-פעראיין „תומכי אורחים".

כדי צו פערשטאַרקען די הכנסות, אָרדענט די פערוואַלטונג פון „תומכי אורחים" אין זונטאָג דעם 9־טען ה. ח. (2־טען טאָג חנוכה) אַ טעאַטער־פאָרשטעלונג אין פילהאַרמאָניע־זאַל געשפּילט וועט ווערען די נייע פּרעמיערע „די פערשעהמטע כלה". די גאַנצע איינקונפט איז בעשטימט אויף צו פער־גרעסערען די אומזיסטע קוך, וועלכע עקזיסטירט ביי דעם פעראיין.

חנוך הספר תורה.

דעם 11־טען דעצעמבער קומט פאָר אין פיל־האַרמאָניע אַ חינוך הספר תורה. דעם חינוך אָר־רענגען איין די מיטגלידער פון דער חברה „שעזרי ערב" (סאָלנע 7) אויפ'ן נאָמען פון זייערס אַ חבר בעריש פרענקעל ז"ל.

פון יודישען טעאַטער.

היינט ווערט אין היגען יודישען טעאַטער אין „פילהאַרמאָניע", געשפּילט די ערפאָלגרייכע אָפּער־רעטע „חלומות פון ליבע". די דאָזיגע אָפּערעטע איז דער שלאַגער פון היינטיגען סעזאָן.

עס נעהמט אָנטייל דער גאַנצער אַנסאַמבל מיט פרוי נאַדיאַ קאַרעני, פרוי באַריסאָוואַ און ל. ראַבינאָוויטש אין די הויפּטראָלען. דיריגענט — ל. זעלמאַן.

אַ נייע טרופּע.

(—) דער יודישער אַרטיסטען־פעראיין האָט אָרגאַניזירט אַ טרופּע, וועלכע וועט אַרומפאָהרען איבער די פּראָווינץ. די ערשטע פאָרשטעלונגען וועלען פאָרקומען אין טאָמאַשאָוו, קיעלץ, ראַדאָם, אָסטראָוויעץ, טשענסטאָכאָוו, בענדין, סאָסנאָוויץ, קאַטאָוויץ און קעניגסהוטע.

ד. יטרופּע בעשטעהט פון אַראָלף בערמאַן, נשיעהו צוויליך הערמעלין, גוטמאַן, שיינער, פרויען: הרסה, פרוי צוויליך, ריכטענבערג, קעלען. אַדמי־ניסטראַטאָר איז מענדעלסאָן.

פון קינאָ „טשאַרי".

די דירעקציע פון קינאָ „טשאַרי" בעמיהט זיך צו רעמאָנסטרירען אין איהר קינאָ איין סענ־סאַציאָנעלען פילם נאָכ'ן צווייטען.

פון היינט אָן געהט די נייעסטע פּראָדוקציע פון יאָהר 1929 א. נ. „די הענר אין דער הויך", אַ נייער שלאַגער מיט דעם בעריהמטען עריע פּאָלאַ אין דער הויפּט־ראָלע.

HEMOROIDY

HEMORIN
KLAWE

דאס געשמדטע לעמבערגער יודישע מיידעל, צוריק ביי איהרע עלטערן.

לעמבערג.

דאס יודישע לעמבערג שטעהט היינט אונטערן צייכען פון דעם סענסאציאנעלען אויסגעפונען דאס נאך מיט 20 חדשים צוריק פערפיהרטע יודישע מיידעל פאני פראמים. וואו מען געהט און וואו מען שטעהט רעדט מען וועגען דער ראזיגער מעשה.

דער פאטער ה׳ אפרים פראמים דערצעהלט אט וואס:

„עס איז נישט געווען קיין צופאל, וואס איך האב זיך מוצאי שבת צום ערשטען מאל בעגעגענט פנים אל פנים מיט מיין טאכטער, וועלכע איז נא דמיט 20 חדשים צוריק פערפיהרט געווארען פון מיין שטוב. איך בין ראך א טאטע — ערקלערט ה׳ פראמים מיט הייסע טרעהרען אין די אויגען — מען האט מיר צוגענומען מיין געליבט קינד, מיין פלייש און בלוט און איך האב נישט געוואוסט, וואס מיט איהר קומט פאר. מען האט זי אוועקגעריסען פון גלויבען פון איהרע אבות. (ביי די ראזיגע ווערטער צעוויינט זיך ה׳ פראמים). איך האב דערום געטון וואס איך האב געקענט. איך האב זיך איבערצייגט, אז קיינער העלפט מיר נישט, האב איך אליין אויף זיך גענומען די ראל פון א אויספארשונגס־ריכטער, פאליציאנט, וכו׳

איך האב אפגעקלאפט די טירען פון געריכט, פאליציי און געריכט־מאכט. אין דער לעצטער צייט האב איך בעקומען א פערטרויליכע ידיעה, אז מיין געליבט קינד געפינט זיך אין א גריכיש־קאטוילישען קלויסטער.

איך האב דערום בעשלאסען צום לעצטען מאל זיך צו ווענדען צו סמטראפאליט שעפטיצקי, און דערצעהלען אלעס וואס איך ווייס און קאטעגאריש פון איהם פאדערען, אז ער זאל אינטערוועניערען. דאס מען זאל מיר אפגעבען מיין קינד. אנגומעלט בין איך געגאנגען אין שוו. יורא־קלויסטער, וואו עס וואוינט מעטראפאליט שעפטיצקי, דאס איז נישט געווען דאס ערשטע מאל וואס איך האב אינטערוועניערט ביי מעטראפאליט שעפטיצקי. נישט איין מאל בין איך שוין געווען א „גאסט" אין יורא־קלויסטער. אין דערהיים האב איך אנגעזאגט, אז אויב איך וועל ביז א שעה נישט צוריק קומען זאל מיין פאמיליע קומען אין שוו. יורא־קלויסטער זעהען וואס מיט מיר טוט זיך.

ווען אי דבין געקומען אין שוו. יורא־קלויסטער האט מען ביי מיר, הנם מען האט מיך שוין דארט גוט געקענט, דורכגעפיהרט א פערזענליכע רעוויזיע. נאטירליך האט מען ביי מיר גארנישט געפונען. איך בין אריין צום מעטראפאליט. איך האב מיט איהם געהאט א קורץ געשפרעך און בין ווידער אוועק מיט גארנישט.

איך בין אבער נישט מיד געווארען. איך האב ווייטער זעלבסשטענדיג געפיהרט די „פאליציייאישע" אויספארשונג, איך האב בענוצט פערשידענע מיטלען — ערקלערט ה׳פראמים מיט א שמייכעל — אז אסור צי דער בעסטער רעטעקטיוו וואלט דאס געקאנט...

פאריגען מאנטאג האט מען מיר דערצעהלט, אז פאני איז אין לעמבערג, און אז זי געהט יעדען טאג זיך די צייהן קורירען צום רענטיסט דר. בערעזשינסקי, וואלאוואר נומר 7. איך האב דערום בעשלאסען אויסצופארשען דעם ענין, נישט נאכצוגעהען מיין געשעפט, נאר צו שטעהן נעבען הויז נומר 7 אויף וואלאווא גאס און צוווארטען ביז מיין קינד וועט אנקומען. פאר־ און נאכמיטאג האב איך געווארט נעבען רענטיסט עטליכע טאג, אבער זי איז נישט געקומען. שבת בין איך געשטאנען א גאנצען טאג. האלב פינף פארנאכט בין איך געגאנגען ראווענען. נאכ׳ן ראווענען בין איך ווידער אהין געקומען. עפעס בין איך געווע זאיבערצייגט, אז איצט סוו שוין גאט העלפען. עפעס האט מיר דאס האר קגעצויגען אהין צוריק צו געהן.

און ריכטיג. אויף האליצקי־פלאץ האב איך בעגעגענט מיין טאכטער. זי האט געטראגען א שווארץ קמענטעל׳ע און א שווארץ טיכעל אויפ׳ן קאפ. נעבען איהר איז געגאנגען א נאנע. מיין קינד האט מיך דערזעהען. זי האט זיך געשטעלט נעבען א אויסלאגע פון א געשעפט. איך בין צוגעגאנגען צו דער אויסלאגע און איך האב זי געפרעגט:

— „פייגע דאס ביזטו? קום אהיים!

— „יא דאס בין איך. — ארויסזאגענדיג די ווערטער איז זי צו צו דער נאנע און האט איהר געזאגט, אז זי האט דערזעהען איהר טאטען. נור איידער די נאנע האט נאך צייט געהאט זיך ארומצוזעהען האב איך א כאפ געטון פאני׳ן פאר דער האנד און אנגעהויבען שרייען: „פייגע קום אהיים!"

די נאנע, זעהענדיג, אז איך האב דערקענט מיין טאכטער, איז איהר פינסטער געווארען אין די אויגען. זי האט דערום געוואלט ווי אמשנעלסטען אנטלויפען מיט פאני׳ן, וועלכע זי האט א כאפ געטון פאר דער האנד.

איך האב אבער פעסט געהאלטען פאני׳ן פאר דער האנד. איך האב דאן געפיהלט אין זיך א איבערמענשליכע קראפט און דער גרעסטער גבור וואלט מיין קינד נישט געקאנט ארויס־רייסען פון דער האנד.

נאך איידער איך האב געהאט ריכט צייט צו רופען נאך הילף בין איך שוין געווען בעלאגערט פון א המון, מענער און פרויען, וועלכע האבען זיך אויף מיר געווארפען, גענומען שלאגען מכות רצח און געוואלט מיין קינד ארויסרייסען פון דער האנד.

מיין הארץ האט גענומען קלעמען. חלשות איז אויף מיר געפאלען. ס׳־ט־אנגסטען האבען מיך בענאסען. איך האב געפיהלט, אז אט־אט פאל איך מקאויספלאז. אבער איך האב מיט׳ן גאנצען כח אנ־געכאפט פאני׳ן ביי דער אנדערער האנד און אנגעהויבען שרייען: „יודען, בני רחמנים!" ראטעוועט מיך! איך הייס פראמים... מיין טאכטער...

דאן בין איך אנידערגעפאלען אויף דער ערד.

דער המון האט מיך גענומען טרעטען מיט די פיס. געוואלט האבען זיי אוועקרייסען מיך פון מיין טאכטער. אבער מיט אלע כוחות האב איך זי געהאלטען. איך האב געוואוסט, אז קוים לאז איך זי ארויס פון מיין האנד, דאן איז אלעס פערפאלען, דאן פערליר איך אויף אייביג מיין קינד.

דערווייל זענען אנגעקומען יודען, וועלכע האבען באלד פערשטאנען, וואס דא קומט פאר. מען האט מיך קודם כל געראטעוועט פון די הענד פון אויפגערייצטען המון. דאן זענען אנגעקומען עטליכע פאליציאנטען, צו וועלכע איך האב זיך געווענדעט מיט פאלגענדע ווערטער: נעהמט אונז אלע דריי אויף דער פאליציי!, „איך וועל ש׳ין אלעס דארט פערענטפערען".

די פאליציאנטען האבען אונז אפגעפיהרט אויף דער פאליציי און תיכף האט דער ריגסט־האלטענדיגער פאליציי־אגענט אנגעהויבען צו פיהרען די אויספארשונג, בעת וועלכער עס זענען אנוועזענד געווען: אויבערקאמ. בראזשינסקי, קאמ. קאנארסקי, קאמ. ביאלקאווסקי און רעפ רייך. די נאנע און פאני זענען געשטאנען הינטער דער באריערע, ה׳ פראמים איז געשטאנען פאר דער באריערע.

ה׳ פראמים (ווענדעט זיך צו דער טאכטער און פרעגט זי אויף יודיש): איך וויל מיט דיר רעדען. ווילסטו?

פאני: יא, אבער אויף אוקראיניש.

ה׳פראמים (יודיש): ווי אזוי האסטו דאס געקענט טון?

פאני: אזוי איז מיר געפעלען געווארען.

ה׳ פראמים: האסט נישט געוואוסט, אז דער מיט פערשאפסטו עגמת־נפש דעם טאטען?

פאני: וואס זשע געהט׳ס מיך אן.

ה׳ פראמים: ווילסט געהן אהיים?

פאני: איך וואלט גערן אהיימגעגאנגען, ווען איך זאל וויסען, אז איהר וועט מיך נישט שלאגען.

ה׳ פראמים (נעמט ארויס זיין בילד) ווילסט א בילד פון מיר אויפ׳ן אנדענק?

פאני: יא.

ה׳פראמים: צי בין איך פאר דיר נישט תמיד גוט געווען, אפשר האב איך דיך געשלאגען?

פאני: ביזט געווען זעהר גוט.

ה׳ פראמים: פארוואס־זשע האסטו אנגענומען דעם גריכיש־קאטוילישען גלויבען?

פאני: ווייל עס איז מיר אזוי געפעלען.

דער מוטער׳ס בילד.

ה׳ פראמים: ווילסטו אפשר זעהען דיין מאמעס בילד?

פאני: יא. (דער פאטער גיט איהר דאס בילד פאני כאפט עס צו צו די ליפען און בערעקט עס מיט הייסע קישען. די ראזיגע סצענע ריהרט ביז טרעהרען אלע אנוועזענדע).

ה׳פראמים: ווילסט אפשר זעהען דיין מוטער?

פאני: ניין, קיינעם נישט, נאר מיין יונגסטע שוועסטער פרידזיא.

ה׳ פראמים: ווער איז פאר דיר בעסער געווען: איך אדער דער צווייטער פאטער, דער טויף־פאטער.

פאני: דער צווייטער איז נישט געווען קיין פריוואט־מענש...

ה׳ פראמים: ווער איז דאס דער צווייטער?

פאנין דער קאנאניק.

ה׳ פראמים: ווילסט אהיים געהן?

פאני: ניין... ניין... (מען דערקענט אבער, אז פאני האט מורא אנדערש צו רעדען, ווייל אן איהר זייט שטעהט די נאנע, זי קעמפט אבער מיט זיך).

ה׳ פראמים: ווילסט אהיים?

פאני: יא, אבער, אז איהר אלע וועט זיך שמר׳ן.

דא האט זיך דער פאטער נישט מעהר געקאנט בעהערשען, ער איז צ וצו זיין פערפיהרט קינד און עס געוואלט קושען.

ה׳ פראמים: ווילסט איך זאל דיר א קוש טון אין שטערן?

פאני: ניין.

ה׳ פראמים: טו־זשע מיר א קוש אין דער האנד.

פאני: (קושט איהם אין דער האנד).

12 א זייגער ארום האלבער נאכט האט מען ה׳ פראמים מיט זיין טאכטער געגעבען א אויטא, אין וועלכען ער איז אונטער׳ן שוץ און בעגלייטונג פון א פאטראל רייטער־פאליציאנטען א היים געפאהרען.

אי נדער היים איז מיין פרוי צופעליג נישט געווען. אזוי ווי פאני האט נור איבערגעטרעטען די שוועל האט זי אויסגערופען:

וואו איז מיין מאמע?

איך בין תיכף ארויס אויפזוכען מיין פרוי. דערווייל האט פאני ארומגעכאפט איהר יונגסטע שוועסטער פרידזיא און מיט הייס עטרעהרען זי גענומען האלזען און קושען. לאנג האט זי איהר שוועסטער נישט ארויסגעלאזט פון איהרע ארעמס. דאן האט זי זיך געהאלזט און געקושט מיט׳ן איבריגען בני ביה.

פלוצלינג איז אריין אין שטוב מיין פרוי. אט די סצענע, ווי מוטער און טאכטער האט זיך נאך 20 חדשים ווידער דערזעהען פנים אל פנים איז נישט צו בעשרייבען.

מוטער און טאכטער.

די ראזיגע סצענע האט געקאנט ריהרען א שטיין. איינע אויף דער צווייטער איז מיט א פרייהענס־געוויין ארויף אויף דעם האלז. גענומען זיך קושען און האלזען. אלע אנוועזענדע האבען זיך שטארק פונאנדערגעוויינט.

פאני איז איצט אלט 16 יאהר. זי איז גאנץ שעהן ענטוויקעלט.

פאני דערצעהלט...

— ווי אזוי איז עס געווען? מאריא (פראמים דינסט מאריא וואיטונקא — די רער.) האט מיך אמאל „אהין" מיטגענומען...

— וואוהין?...

— אין קלויסטער. דארט האט מען מיך געהייסען זיי גוט און פרום.

— און וואס איז דען געשעהען?

— איך בין נישט מעהר אהיים געקומען. נאך אין דער זעלבער נאכט בין איך מיט זיי אוועק קיין בושעוושאני.

— מיט וועמען? ווער זענען די „זיי"?...

— איך וויל נישט זאגען. איך וויל קיינעם נישט פערשיטען...

— נו, און וואס ווייטער?

— אין בושעוושאני בין איך געווען א קורצע צייט.

— האט מען אייך געשמר׳ט?...

דא מישט זיך אריין דער פאטער. ער לאזט נישט רעדען וועגען דער ראזיגער פראגע. פאני׳ן פערפולען זיך די אויגען מיט טרעהרען. בכלל איז קענטיג, אז די משפחה פראמים איז זעהר פיינליך, ווען מען רעדט וועגען ראזיגען ענין.

— דאן האט מען מיך אריבערגעפיהרט קיין לעמבערג. און איך האב זיך א צייט לאנג אויפגעהאלטען אין דער קאטוילישער אנשטאלט: „סיאסטרי סליושבניטשע", דאס איז א היים פאר דינסטען. דא האט מען מיך געלערנט זיין א דינסט.

— ווי האט מען זיך צו אייך בעצויגען?

— זעהר גוט, בעסער, ווי צו אלע־ מען האט מיר געגעבען דאס בעסטע. אנגעטון מיך שעהנער, ווי אלע. זעהר אפט האבען מיט מיר די גלחים גערלערנט רעליגיע. אבער איין מאל האט מען מיך ארום האלבער נאכט אויפגעוועקט און מיך מיט א אויטא אגעפיהרט צו דער באהן און מיט דער ערשטער קלאס זענען מיר אפגעפאהרען קיין פערעדינסקא, וואו איך בין פערבליבען צווי וואכען. דאן האט מען מיך צוריקגעבראכט קיין לעמבערג.

מעהר וויל פאני באין אופן נישט דערצעהלען.

„ארט" זאכאדניא 43

יודישער קאמער־טעאטער
לייטונג: מ. בראדערזאן.

לעצטער טאג

היינט – 1 פארשטעלונג: אנהויב 9.30 אין אווענד

„אונזערע קינדער"

1) אובערטורע
2) אין ווילדן וואלד
3) באלוט־באלעט
4) כ׳בעשולדיג
5) מגיד
6) בעקערלעך
7) שיף
8) אונזערע קינדער
9) וואס יעדער טוט
10) אויף דער דאטשע
11) אלך טאנצט

די קאסע איז אפען טעגליך פון 6 אווענד, שבת פון 1–5 נאכמ. און פון 7 אין אווענד.

הנחה־בילעטען זענען היינט גילטיג.

מארגן, דאנערשטאג, ד׳ 6. דעצעמבער פרעמיערע פון 4. פראגראם נ׳: „לאטקעס"

ליטער. לייטער: מ. בראדערזאן, מוזיק. לייטער: דוד בייגעלמאן. דעקאראציעס און קאסטיומען – ד. מאטום און ש. בלום. קאנפערענסיערן: י. ריינגלאס און מ. נעלקען

יורידישע עצות.

אין דער דאזיגער אפטיילונג גיט די רעדאקציע פון „נייעם פאלקסבלאט" ענטפערען אויף יורידישע פראגען, וואס ווערען צוגעשיקט שריפטליך פון אונזערע לעזער.

קופאן.
יורידישע אפטיילונג
פון „נייעם פאלקסבלאט".

גילטיג דעם 5-טען דעצעמבער 1928

8427 א לאקאטאר פון פאמארסקא גאס.

דער אויסגעקויפטער ארבייטס־פאטענט דעצידירט נאך נישט פרינציפיעל די פראגע, לויט וועלכען פראצענט־פוס איהר דארפט בעצאהלען דירה־געלד.

קיין פעסטגעשטעלטער מאדוס איז איבערהויפט אין דעם פרט נישט פארהאן, עס זענען פארהאן ריכטער וועלכע אנערקענען אזא וואוינונג אין וועלכער ס׳ווערט גלייכצייטיג אויך געפיהרט א ווערקשטאט, פאר אנ׳ארבייטס־לאקאל.

און עס זענען אויך פארהאן ריכטער, וועלכע אנערקענען אזעלכע דירות פאר איינפאכע וואוינונגען.

8428 ד. ז. 42:

דאס יאהרגאנג 1889 ווערט צו די איצטיגע קאנטראל־פערזאמלונגען נישט גערופען.

8429 משה בלאטשטיין.

איהר קאנט דערלאנגען א ציוויל תביעה קעגען פאטער.

די ציוויל תביעה מוזט איהר צושטעלען שפעטסטענס ביז ס׳הויבט זיך אן די געריכטס־פערהאנדלונג.

8430 י. פ–ן:

נישט בלויז פון זשירא־פעלשער קאנט איהר זיך מאהנען די וועקסעל־סומעס, פאר׳ן וועקסעל חוב זענען אויך פעראנטווארטליך די איבעריגע ריכטיגע זשיראנטען.

8531 א סטודענט:

דער פאדאניע־שרייבער, האט אייך פאלש אינפארמירט.

קוים נעמען די איבעריגע מיט בעשולדיגטע יא אן די שטראף און דערלאנגען נישט קיין אפעלאציע קעגען ארויסגעטראגענעם אורטייל, קאנט איהר זיי יא אנגעבען אלס עדות.

8432 א פעראינטערעסירטער הויז־ווירט פון שייבלערס־ראיאן.

לויט׳ן 1 פונקט פון ארטיקעל 27 פון דעקרעט וועגען לאקאטארען־שוץ איז טאקע פערבאטען א וואוינונג צו פערוואנדלען אויף א ביורא, קאנטאר, לאגער, טעאטער, קינא, קלוב אדער געשעפט. די דאזיגע בעגרעניצונג איז אבער נור גילטיג געווען ביז׳ן 1 יולי 1928.

איבעריגענס האט סיי ווי דער הויזווירט געקאנט פערוואנדלען א וואוינונגס־לאקאל אויף אנ׳אנדערען צוועק, קוים האט ער אין רשות פון לאקאטאר צוגעשטעלט אנ׳אנדערע גלייכווערטיגע דירה.

8433 C. B.

געווענליך גענוסט אנ׳אלמנה פון דעקרעט וועגען לאקאטארען־שוץ לגבי דער איבערגעבליבענער נאך פערשטארבענעם מאן וואוינונג אבער נאר אין דעם פאל, ווען דאס פארפאלק האט געהאט חתונה־אקטען.

אזוי ווי איהר האט אבער מיט אייער פערשטארבענעם מאן קיין חתונה־אקטען נישט געהאט און קיין דורך איהם אנערקענטע קינדער זענען אויך נישט איבערגעבליבען, קאנט איהר פון דעקרעט וועגען לאקאטארען־שוץ נישט גענייסען.

ממילא קאן דער הויז־ווירט ארויסבעקומען אויף אייך אנ׳עקסמיסיע.

8434 א לאקאטאר פון זגערזשער:
8435 ב. ש–וויטש:
8436 פון פאלודניאווא:

די נאוועלע צום דעקרעט וועגען לאקאטארען שוץ בנוגע אפשטעלען עקסמיסיעס, וואס איז די טעג אנגענומען געווארען דורך די געזעצגעבערישע אנשטאלטען איז נאך פארלויפיג אין דזשענניק אוסטאוו נישט פערעפענטליכט געווארען און דעריבער קאנען מיר נאך פארלויפיג אייך אויף די געשטעלטע פראגען נישט געבען קיין ענטפער.

לאָדז. „נייער פאָלקסבלאַט" לאָדז.
5 דעצעמבער 1928

טאַקטיק און „ווילדע" פּובליציסטיק.

ס'איז פאַר קיינעם קיין סוד נישט און פיל מאָל איז דאָס שוין אַרויסגעזאָגט געוואָרען אויף די שפּאַלטען פון דער פרעסע, אַז דער קאַמף אין דער יודישער „קאָלאָ" וועגען טאַקטיק איז נישט אַזוי פשוט, ווי דאָס ווילען אַנדערע פאָרשטעלען, ביי אונזערע בעדינגונגען, ביי אונזערע בעזונדערע און איינגעאַרטיגע „רושעלניצעס"-פּסיכאָלאָגיע ווערט דער ענין טאַקטיק פערוואַנדעלט אין אַ פרינציפּיעלער פראַגע, און דאָ מוז מען גאַנץ אָפען זאָגען, אַז גאַליציע רעפּרעזענטירט אַ פולשטענדיג אַנדערע טאַקטיק, איידער די דעפּוטאַטען פון קאָנגרעס-פּוילען און די קרעסען. ס'איז גענוג איבערצולייענען אַנ'אַרטיקעל פון ד"ר טאָן אין „נאָווי דזיענניק" אָדער פון ד"ר רייך אין „כווילאַ", כדי זיך איבערצוצייגען, אַז זיי זענען דער סימבאָל פון די ווייטגעהענדסטע פשרות. יעדער אַרטיקעל פון ד"ר טאָן, אין וועלכען ער בעריהרט אַנ'אָנגעווייטאָגטע יודישע פראַגע, איז אַרומגעוויקעלט מיט אַזאַ עלאָקווענץ און אָפטמאָל מיט אַזוי פיל קאָמפּלימענטען אויפ'ן אַדרעס פון אונזערע מיניסטאָרען, אַז ס'בעקומט זיך אַ פערקעהרטער איינדרוק, איידער דאָס ווינשט זיך דער אויטאָר פון דעם אַרטיקעל. און אָט צום גרויסען בעדויערען מוזען מיר קאָנסטאַטירען, אַז די דאָזיגע „גאַליציאַנשטשיזנע" הויבט זיך ביסלעכווייז אָן אַריינצורייסען אויך אין דער וואַרשאַווער יודישער פרעסע, פון וועלכער אַ טייל האָט זיך שטאַרק אַנגאַזשירט אין דער כלומרשט נייער שיטה, וואָס דאַרף עס „בעגליקען" דאָס פּוילישע יודענטום. און נאָך מעהר מוז אונטערשטראָכען ווערען דער פאַקט, וואָס די גאַליציאַנישע פּסיכאָלאָגיע הויבט אָן צו בעהערשען אַפילו מיטגלידער פון ציוניסטישען צענטראַל-קאָמיטעט, וועלכע זענען גלייכצייטיג פּובליציסטען.

רעפּ. גרינבוים איז אַרויסגעטראָטען אין די סיים-קאָמיסיעס, אויפ'ן פּלענום, און האָט אין נאָמען פון דער „קאָלאָ" פערטיידיגט די יודישע פאָדערונגען. רעפּ. גרינבוים האָט אין זיין רעדע בענוצט איינינע שאַרפערע ווערטער אויפ'ן אַדרעס פון מין. סקלאַדקאָווסקי, אפשר זענען די ווערטער ווירקליך געווען צו שאַרף, און אפשר נישט — אָבער נישט דאָס איז וויכטיג, אינטערעסאַנט איז דער פאַקט, וואָס אַ טייל יודישע פּובליציסטען זענען נאָך גרינבוים'ס רעדעס אַרויסגעטראָטען אין דער עפענטליכקייט מיט אַזעלכע אַרטיקלען, וועלכע מוזען אַרויסרופען אַנ'עמפּערונג ביי יעדען אַנ'פניות'דיגען לעזער. ס'איז דערגאַנגען אַזוי ווייט, אַז מ'האָט כמעט דעם רעפּ. גרינבוים אויף די שפּאַלטען פון דער יודישער פרעסע אַפילו פאָרגעוואָרפען אומלאָיאַליטעט און חוצפּה לגבי די מיניסטאָרען און נאָך אַזעלכע חטאים. מיט איין וואָרט, גרינבוים'ס „שרעקליכע" האַלטונג האָט שיער נישט גורם געווען צו דעם טר'עריגען פאַקט, וואָס אונזער שווערע לאַגע ווערט נישט געמילדערט, און דער לעזער פון אַזעלכע אַרטיקלען מוז במילא קומען צום אויספיהר, אַז ווען נישט דער האַרטנעקיגער און „אומלאָיאַלער" גרינבוים, וואָלט דאָס יודישע פאָלק אין פוילען שוין לאַנג געהאָלפען געוואָרען.

מיר בעטאָנען, אַז מיר גיהען דאָ נישט אַריין אין די מעריטאָרישע חלוקי-דעות ווי אַזוי און אויף וועלכע אופנים עס דאַרף געפיהרט ווערען די יודישע פּאָליטיק אין פוילען. מיר ווילען נאָר אונטערשטרייכען, אַז אַ טייל יודישע רעגירונגס-פּובליציסטען האָבען העכסט אומפאַראַנטוואָרטליך געהאַנדעלט אין דער פערגאַנגענער וואָך, נאָך רעפּ. גרינבוים'ס רעדעס.

די דאָזיגע אַרטיקלען האָבען געשאַפען אַ גינסטיגען באָדען פאַר אַזעלכע מיאוסע און נידערטרעכטיגע אַרויסטרעטונגען, וועלכע זענען געווען אָפּגעדרוקט אין דעם סענסאַציאָנעלען „קראַק. איל. קור. צאָדז.". דאָס קראָקעווער נאַסען-בלעטעל מאַכט אייגענטליך ווייטערדיגע אויספיהרונגען פון דעם, וואָס עס האָבען געשריבען איינינע וואַרשאַווער יודישע פּובליציסטען.

ס'איז יעדען ערלויבט זיך צו אַנגאַזשירען דאָרט, וואו ער וויל, און צו האָבען די אָדער יענע פּאָליטישע סימפּאַטיעס. אָבער דאָס בעפרייט קיינעם נישט פון פעראַנטוואָרטליכקייט.

ס'איז פאַלש און צביעות'דיג, ווען מ'האַלט כסדר אין איין שרייבען וועגען דעם קאַמף פאַר יודישע רעכט, און פון דער צווייטער זייט בעשוועכט מען ביז צום העכסטען גראַד דעם קאַמף פאַר די דאָזיגע רעכט מיט פערשידענע אַרטיקלען, וועלכע האָבען חייט נישט אין זין די אינטערעסען פון דער יודישער בעפעלקערונג. ווייל נישט אין די אינטערעסען פון דער יודישער בעפעלקערונג ליגט, אַז דער קאַמף וועגען „טאַקטיק" זאָל דערפיהרען צו דערנידעריגען דעם אויטאָריטעט פון די יודישע רעפּרעזענטאַנטען.

פאַר די אָפּגעלאָפענע צעהן יאָהר האָבען ביי אונז אַ סך פון אונזערע כלומרשטע וואָרט-פיהרער און פּאָליטיקער פערלוירען דעם קאָפּ און שכל-הישר, ווייל נישט אַנדערש קען מען בעצייכענען די „ווילדע" פּובליציסטיק", וועלכע האָט זיך פונאַנדערגעשפּילט אין דער פערגאַנגענער וואָך.

דאָס קען נאָר אַרויסרופען עמפּערונג און אויפרעגונג.

וו. צ.

סטאַלין קאָנטראַ פרומקין.

פרומקין דער פיהרער פון דער „רעכטער אָפּאָזיציע" איז נישט דער היסטאָריקער פרומקין, דער אַלטער בונדישער טוער.

מ. פרומקין איז אַנ'אַלטער קאָמוניסט, אַנ'אַלטער באָלשעוויסטישער טוער.

ער איז געווען די גאַנצע צייט איינער פון די הויפּט-פיהרער פון „וונעשטאָרג", פון דער האַנדעלס-פערטרעטונג. ער איז געווען דער ממלא-מקום פון קראַסינען, דאָס הייסט, דער פערטרעטער פון פאָלקס-קאָמיסאַר.

אַז קראַסין האָט אין לאָנדאָן פערנומען דעם פּאָסטען פון דעם סאָוויעטישען געזאַנדטען, האָט פרומקין אָנגעפיהרט מיט דער גאַנצער פּאָליטיק פון דעם האַנדעל אין אויסלאַנד. פרומקין האָט זעהר פיל געשריבען וועגען די אַקטועלסטע עקאָנאָמישע פראַגען, און ער האָט אַ שם פון אַ ערנסטען מענשען.

לעצטענס איז ער דער שטעל-פערטרעטער פונ'ם פינאַנץ-קאָמיסאַר, — דער סאָוויעטישער, אַזוי צו זאָגען, מיניסטער פאַר פינאַנציעלע אַנגעלעגענהייטען.

ערשט נישט לאַנג איז פרומקין געווען ביי סטאַלינען אַנ'אומגעהייערער מיוחס: ער איז געגאַנגען געגען טראָצקין.

ווי אַ ווירטשאַפטס-טוער האָט ער געזעהען די סכנה וואָס איז פערבונדען מיט טראָצקיס פּלאַן פון פערשטאַרקען דעם פּראָלעטאַריאַט אויפ'ן חשבון פון דאָרף. פרומקין האָט געוואוסט, אַז די מלחמה מיט'ן פויער בעטייט אויסהונגערען דאָס לאַנד, בעטייט דערשטיקען דעם גאַנצען פּריוואַטען האַנדעל; און ער האָט נישט געוואָלט מיטמאַכען טראָצקיס „וואַבאַנק-פּאָליטיק" און ער האָט געשטיצט דעם סטאַלין-קורס.

איצט אָבער האָט זיך פרומקין שאַרף אָפּגעקעהרט פון איהם.

דער קאָרעספּאָנדענט פון דער „פאָסישער צייטונג" אין מאָסקווע, וו. שטיין, טעלעגראַפירט, אַז אויף דעם פּלענום פון דעם צענטראַל-קאָמיטעט האָט סטאַלין ענטוויקעלט טעזיסען, וואָס שטעהען אין פולען געגענזאַץ צו דעם אויספיהרליכען מעמאָראַנדום פון דעם בעקאַנטען ווירטשאַפטס-טוער פרומקין. סטאַלין — מעלדעט שטיין — האָט פרומקינען געשטעמפּעלט, אַלס דעם ערשטען פערטרעטער פון דער אָפּאָרטוניסטישער רעכטער אָפּאָזיציע.

סטאַלין פאָדערט, אַז אויך היינטיגעס יאָהר זאָל די בכורה אָפּגעגעבען ווערען דער אינדוסטריאַליזאַציע פון סאָוויעט-רוסלאַנד. דער פינאַנץ-קאָמיסאַריאַט — אַלזאָ די אינסטיטוציע, וואו פרומקין איז פון די אָנפיהרער — האָט פאָרגעלעגט, אַז מען זאָל אין קומענדיגען יאָהר אַריינלעגען אין נייע אינדוסטריעלע אונטערנעהמונגען נאָר 650 מיליאָן. דער צענטראַל-קאָמיטעט, אַלזאָ סטאַלין, פאָדערט 800 מיליאָן. פאַר דער גאַנצער אינדוסטריע זאָל בעשטימט ווערען די סומע פון 1650 מיליאָן, — מיט 330 מיליאָן מעהרער ווי אין פאָריגען יאָהר.

סטאַלין זאָגט זיך אַרויס געגען יעדען קאָמפּראָמיס אין דער פויערים-פראַגע. ער איז פאַר אַ שאַרפען דרוק געגען די פויערים, וואָס גיבען קיין ברויט נישט, ווי געגען אַ קאַפּיטאַליסטישען עלעמענט. דאָס מיטעל צו זיכערען ברויט זעהט ער אין דער שנעלער ענטוויקלונג פון די מלוכה'שע און קאָלעקטיווע לאַנדווירטשאַפטען.

סטאַלין וויל בויען אַלץ אויף דעם שטאָטישען אַרבייטער, אַזוי ווי טראָצקי וויל עס. אָבער אויף דעם איצטיגען פּלענום האָט סטאַלין זיך בעמיהט צו בעווייזען, אַז אין תוך איז גאָר נישטאָ קיין גרויסער חילוק צווישען דער אָפּאָזיציע פון רעכטס און דער אָפּאָזיציע פון לינקס, אַז ביידע צושטערען זיי די פּאַרטיי, און אַז ביידע דאַרפען זיי בעקעמפט ווערען, נישט מעהר: היות ווי די רעכטע אָפּאָזיציע האָט נאָך נישט געבילדעט קיין בעזונדערע פראַקציע אין דער פּאַרטיי, — אָט אַזוי ווי די טראָצקיסטען האָבען עס געטוהן, — איז נאָך לעת-עתה נישטאָ קיין גרונד געגען איהר אָרגאַניזאַטאָרישע רעפּרעסיעס.

פרומקין וויל נישט, קענטיג, עס זאָלען אָפּגעווישט ווערען די לעצטע שפּורען פון „נעפּ", אָבער סטאַלין פיהרט דעם צענטראַל-קאָמיטעט. און די אָפיציעלע שטימונג בלייבט קאַטעגאָריש געגען „נעפּ", געגען דעם האַנדעל, געגען רעפאָרמען אין דעם אויסלענדישען האַנדעל, געגען דעם פויער.

דער פייערשפּייענדער באַרג
וואָס מאַכט חרוב גאַנצע שטעט.

פון ל. באַראַדולין.

דאָרטען, וואו עס ענדיגט זיך אויף דעם מיטעללענדישען ים דער זידליכסטער טייל פון איטאַליע, הויבט זיך אָן דער גרויסער אינזעל סיציליע. צווישען זיי ביידען ציהט זיך אַ שמאָלער וואַסער-דורכגאַנג, בעוואוסט אַלס מעסינאַ. צוליב דער שטאָדט מיט'ן זעלבען נאָמען, וואָס ליגט אויפ'ן ברעג אויף דער זייט פון סיציליע און אָט די צוויי ברעגען פון דעם מעסינאַ-וואַסער-דורכגאַנג זענען שטענדיג געווען דער טראַגישטער ווינקעל אין אייראָפּע.

דאָ, אונטער די ביידע ברעגען, האָבען שטענדיג געבושעוועט פערבאָרגענע אונטערערדישע כחות, און צו יעדער צייט און אָהן שום וואָרנונג האָט מען געקאָנט ערוואַרטען, אַז עפּעס זאָל זיך טיף אונטער דער ערד אַ קער טון, די ערד אַליין זאָל אַ טרייסעל טון, און צעהנדליגער טויזענדע מענשען זאָלען אָפּגעווישט ווערען פון צווישען די לעבעדיגע אין אַ משך פון עטליכע מינוט צייט.

וואָס עס איז דאָרטען פאָרגעקומען אין די אַמאָליגע צייטען – ווייסט מען נישט, אָבער אין די אַלטע אַרכיוון איז פערשריבען, אַז אין 1688 איז דאָרטען פאָרגעקומען אַנ'ערדציטערניש, ביי וועלכער איבער 20,000 נפשות האָבען זייערע לעבענס פערלאָרען; אין 1693 איז דאָ פאָרגעקומען אַנ'ערדציטערניש, ביי וועלכער 43 טויזענד מענשען זענען אומגעקומען; אין 1783 איז דאָ פאָרגעקומען אַנ'ערדציטערניש, ביי וועלכער 32 טויזענד מענשען זענען אומגעקומען און אַז. וו.

די לעצטע גרויסע ערדציטערניש איז דאָרטען פאָרגעקומען מיט 20 יאָהר צוריק, אין 1908, און דאַן האָבען הונדערט טויזענד מענשען זייערע לעבענס פערלאָרען.

און דאָ, ביים ברעג פון זעלבען מעסינאַ-דורכגאַנג, אויף דער זייט פון סיציליע, שטעהט דער עטנאַ — דער העכסטער פייער-שפּייענדיגער באַרג אין אייראָפּע. און אַהינצו ווייטער צו צפון, שוין אויף דער זייט פון איטאַליען גופא, שטעהט דער וועזוויאוס – דער בעריהמטסטער פון אַלע וואולקאַנען אין דער וועלט. און כאָטש ער איז אָפּגערוקט אויף אַ צוויי הונדערט מייל ווייטער פון עטנא, איז ער, העכסט - וואַהרשיינליך, דער אויסדרוק פון די זעלבע אונטערערדישע כחות, וואָס ווירקען אין דעם גאַנצען געגענד, אין דעם געגענד פון זיד-איטאַליע.

עטנא איז אַנ'איינגעאַרטיגער וואולקאַן. ער ברעכט נישט אויס אַזוי אָפט און מיט אַזוי פיל שטורם און גערויש ווי אַנדערע. דערפאַר אָבער, ווען אַנ'אויסברוך קומט אין איהם פאָר, קען עס געדויערען אַ סך, אַ סך טעג נאָכאַנאַנד, און פאַר דער צייט קען ער פון זיינע איינגעווייידען אַרויסדריקען שטראָמען מיט לאַווע, וואָס זאָל גענוג זיין צו בעשאַפען אַ נייעם אינזעל אין ים. אין דעם אויסברוך, וואָס איז אין איהם פאָרגעקומען אין יאָהר 1669 האָט ער אַרויסגעשפּיגען פון זיך 53 ביליאָן קוביק-פוס פון צושמאָלצענער לאַווע.

לאַנגזאַם, נישט געאיילט, גיסט זיך די רויטע צושמאָלצענע און צוגליהטע לאַווע איבער די ברעגען פון זיינע עפענונגען, ווי דאָס וואַסער פון אַ שיסעל, וואָס ווערט דורך אַ פערבאָרגענער רעהר געשפּייזט פון געהיימע קוואַלען. און שפּאַרט ערגיץ אָן, טיף אין דעם וואולקאַן, די לאַווע מיט פרישע כחות, עפענען זיך אין דעם וואולקאַן נייע קראַטערס, און די לאַווע גיסט זיך און גיסט זיך איבער די ברעגען און רינט אַראָפּ פון די זייטען פון באַרג דורך ברייטערע און שמאָלערע שטראָמען.

עס ווערט בעריכטעט, אַז אין דעם אויסברוך, וואָס קומט דאָרטען איצטער פאָר, האָבען זיך אויף עטנא בעוויזען אַ הונדערט נייע עפענונגען. פון יעדער עפענונג, פון יעדען קראַטער ציהט זיך אַ שמאָלער שטראָם פון צושמאָלצענער לאַווע. די בעזונדערע קלענערע שטראָמען גיסען זיך באַלד צוזאַמען אין רוקען זיך באַרג-אַראָפּ אין אַ רויט-צוגליהטען טייך פון אַ צוויי-דריי מייל די ברייט. און ווען אָט דער טייך קומט נעהענטער צום פוס פונ'ם באַרג, ווערט ער, צוליב די בעזונדערע בערגלעך וואָס ער בעגעגענט אויפ'ן וועג צושפּאָלטען אין עטליכע בעזונדערע שמאָלערע שטראָמען, וואָס בעוועגען זיך לאַנגזאַם, אָבער זיכער און אָהן אָפּשטעל אַלץ ווייטער און ווייטער, אַמאָל אויף אַ לענג פון צעהנדליגער מייל.

און וואוהין די לאַווע דערגרייכט – אַהין ברענגט זי טויט און פערניכטונג. אַלץ, וואָס וואַקסט און בליהט – ווערט מאָמענטאַל פערברענט אויף קויהל און פערזיגעלט מיט דער לאַווע. הייזער, שטעדט און דערפער, וואָס ליגען אויפ'ן וועג פון אָט די פייערדיגע שטראָמען, ווערען פערברענט און פערניכטעט. ווייכע, פרוכטבאַרע ערד ווערט בעדעקט מיט אַ דיקען שיכט פון אַ פעלזען-האַרטער מאַסע. ווען די לאַווע ווערט אָפּגעקיהלט און פערגליווערט, פון די צוגליהטע און ברייטע לאַווע-שטראָמען פערשפּרייט זיך אַ היץ געמישט מיט גיפטיגע גאַזען, און מענשען ענטלויפען וואוהין די אויגען טראָגען זיי.

אַזוי קען עס אָנהאַלטען וואָכען-לאַנג; און ווען דער וואולקאַן ווערט מיד פון זיין אַרבייט פון פערניכטונג און בערוהיגט זיך, קען מען דעם געגענד נישט דערקענען. טאָלען זענען העכער געוואָרען. פון דורות אויסגעטראָטענע וועגען זענען פערשוואונדען. פון די היימען, וואָס די ענטלאָפענע איינוואוינער האָבען איבערגעלאָזען, איז קיין זכר נישט געבליבען. קיינער ווייסט נישט וואו זיין שטיקעל לאַנד איז געווען, ווייל די גרעניצען זענען אָפּגעווישט געוואָרען און מען קען דעם געגענד נישט דערקענען.

און גראָדע, ווי אויף צו להכעיס, איז דאָ די נאַטור אַזוי רייך. די זון שיינט און וואַרעמט. די לופט איז ריין, דורכזיכטיג און געשמאַק. די ערד, וואָס בעשטעהט פון צוריבענע לאַווע, וואָס איז אַמאָל אַרויסגערונען פון זעלבען וואולקאַן, איז פול מיט די נויטיגע מינעראַלען און איז אַזוי פרוכטבאַר, און איבערהויפּט גינסטיג פאַר פרוכט-גערטנער, און איבערהויפּט פאַר וויינטרויבען, מיט וועלכע זיד-איטאַליען איז בעריהמט.

מענשען ווערען לייכט צוגעוואוינט צו צרות. מען פערגעסט, אַז ערשט נישט לאַנג צוריק איז מען ענטלאָפען פון דעם גיהנום, וואָס די נאַטור האָט דאָ בעשאַפען, און מען קעהרט זיך אום צוריק. עס איז דאָ די געוואוינהייט, וואָס האָט זיך איינגעפרעסט אין די נשמות פון דורות: דאָ האָבען מיין טאַטע, מיין זיידע און מיין עלטער-זיידע געלעבט און געשטאָרבען, און דאָ וויל איך אויך לעבען און שטאַרבען. עס איז דאָ די רייכקייט פון נאַטור, וואָס ציהט די מענשען צו דעם פלאַץ, און עס איז דאָ די פרוכטבאַרקייט פון לאַנד. און מענשען קומען צוריק, בעזעצען זיך ווידער אויפ'ן זעלבען לאַנד, כאָטש איצטער, צוליב די דיקע שיכטען פון אָנגעגאָסענער לאַווע, איז דאָס לאַנד העכער מיט צעהנדליגער פוס ווי פריהער, און מען נעהמט זיך ווידער צו דער אַרבייט. מען צוקראַצט און מען צורייבט די ערד, און מען פערזייהט תבואות און מען פערפלאַנצט נייע גערטנער, וועלכע וועלען בליהען און געבען אַ סך פרוכט ביז דעם נייעם אויסברוך פון וואולקאַן, וואָס קען קומען אפשר אין אַ יאָהר אַרום, און אפשר אין צעהנדליגער יאָהרען אַרום.

און נאָך אַ זאַך: ערגעץ אין אַ דערפייאיג שטעדטעל איז פאַראַן אַנ'אַלטע קירך. אין דער קירך הענגט אַנ'אַלט „הייליג בילד" פון גאָט'ס מאַמע. זי איז די בעשיצערין פון דעם געגענד. צו איהר ברענגט מען האַרציגע תפלות, איהר שטעלט מען גרויסע און דיקע ליכט און איהר ווידמעט מען די נעמען פון געגענדען. ווען עטנא הויבט אָן רויכערען און די ערד אַרום הויבט אָן ציטערען און מען ערוואַרט, אַז באַלד-באַלד וועט דער וואולקאַן ווידער אָנהויבען שפּייען מיט צוגליהטער און צושמאָלצענער לאַווע, וואָס וועט מיט זיך ברענגען נייע פערניכטונגען און פערוויסטונגען, וואַרפט מען זיך צו דער „הייליגער מאַמען". מיט פּאַראַד, געזאַנגען און פייערליכע תפלות פיהרט מען איהר צו די כאַמע ברעגען פון די פייערדיגע שטראָמען און מען בעט זי, אַז זי זאָל זיך „איינשטעלען" פאַר איהרע קינדער און אָפּשטעלען די וואַקסענדע קאַטאַסטראָפע. עס העלפט נישט. עס האָט אויך נישט געהאָלפען, ווען מען האָט עס געטון מיט עטליכע וואָכען צוריק ביי דעם איצטיגען אויסברוך פון דערזעלבער עטנא. עס העלפט טאַקע נישט; עס איז אָבער דאָ אַן וועמען אָנצושפּאַרען די האָפענונג, אַז אפשר וועט יאָ אַמאָל העלפען. נישט אומזיסט זאָגען דאָך די אַלטע לייט, אַז אָט די „הייליגע מאַמע" האָט שוין אַ סך נסים בעוויזען.

נייער פאלקסבלאט

דאס לאדזער לעבען

נייער פאלקסבלאט

דעצעמבער

זון-אויפגאנג 7.21
זון-אונטערגאנג 3.31

5
מיטוואך

כב
כסלו תרפ"ט

צוגאב-קאנטראל-פערזאמלונג.

פון דינסטאג ד. 11. ביז דעם 21. דעצעמבער וועלען פארקומען צוגאב-קאנטראל-פערזאמלונגען פאר רעזערוויסטען און לאנדשטורם, וועלכע וואוינען אין לאדז. צו די צוגאב-קאנטראל-פערזאמלונגען וועלען זיך דארפען צושטעלען:

1) רעזערוויסטען און לאנדשטורם מיט און אהן געוועהר (קאטעגאריעס A, C, C2 און D) פון די יאהרען 1903, 1900 און 1888.

רעזערוויסטען (קאטעג. A) פון די יאהרען 1890, 1891, 1894, 1895, 1896, 1897 1898 און 1899, וועלכע האבען זיך געדארפט מעלדען צו די מיליטערישע איבונגען און האבען זיי צוליב וועלכע ס'איז סבות נישט דורכגעמאכט.

3) רעזערוויסטען און לאנדשטורמען (קאטעגאריע A, C און C 1) פון די יאהרגענג 1887, 1890, 1891, 1892, 1893, 1894, 1895, 1896, 1897, 1898, 1899 און 1901, וועלכע האבען זיך געדארפט צושטעלען צו די קאנטראל-פערזאמלונגען אין די יאהרען 1925, 1926 און 1927 און האבען עס צוליב וועלכע ס'איז סבות נישט צוגעשטעלט.

די וואס וואוינען אויפ'ן שטח פון 1, 4, 6, 7, 10, 12, 13 און 14 פאליציי-קאמיסאריאט דארפען זיך צושטעלען אין דער פ. ק. או. 2 אויף ציגעלניאנע 51 דעם 17, 18, 19, 20 און 21 דעצעמבער; די וואס וואוינען אין 2, 3, 5, 8 און 9 פאליציי-קאמיסאריאט דארפען זיך צושטעלען אין פ. ק. או. 1 אויף נאווא-טארגאווע 18 דעם 11, 12, 13, 14 און 15 דעצעמבער.

מ'דארף זיך צושטעלען פינקטליך 9 א זייגער פריה מיט דעם מיליטערישען ביכעל, מאביליזאציע-קארטע און אנד. מיליטערישע דאקומענטען.

האנדעלס-צייט ווערט נישט פערלענגערט פאר די חגאות.

(2) צוליב די נאהנטע חגאות איז געווארען אקטועל די פראגע, וועגען לענגער אפען האלטען די געוועלבער אין די לעצטע טעג פאר די חגאות. ווי ס'טיילט מיט די לאדזער סטאראסטווע קען נישט זיין קיין הייד וועגען פערלענגערען די האנדעלס-שעה'ן. די פאראדנונג פון מלוכה-פרעזידענט און ענין זעהט דאס נישט פאר און אלע פעטיציעס פון די סוחרים פעראיינען וועלען אפגעזאגט ווערען. נאך דעם גזנטאג פאר די חגאות וועלען די געוועלבער קענען אפען זיין פון 1 ביז 6 אין אווענט.

די אפאזיציע אין שטאט-ראט.

(ב) א גרופע רעדאקציע פון דער אפאזיציע האט בדעה זיך צו ווענדען צום פרעזעס פון שטאט-ראט וועגען אפטער צוזאמענרופען די זיצונגען פון שטאט-ראט.

די אפאזיציע מאטיווירט דאס דערמיט, וואס צוליב די זעלטענע שטאט-ראט-זיצונגען פערלירט דער שטאט-ראט די קאנטראל איבער דער ארבייט פון מאגיסטראט.

Dr. H. WOŁKOWSKI

צעגעלניאנא 25, טעל. 26-87

ספעציעל ארצט פאר הויט און ווענערישע קראנקהייטען. מענער

שוועכע, אלע ארט אנאליזען, בעהאנדלונג מיט קווארץ-שטראהלען.

אויפנאהמע פון 8—10 פריה, 12—2 נ.מ. און פון 4—8 אוו.

Dr. Z. Rakowski

27-81 טעלעפאן 9 מאנאמאנטענער

א בלוטיגע פאמיליען-טראגעדיע.

אכזריות'דיגער מאן געשאכטען זיין פרוי.

(2) ווידער האט די כראניק צו נאטירען א שרעקליך מארד-פערברעכען וואס איז פארגעקומען אויף ראדוואנסקא 19, אין דעם ראווינען היו וואוינט זייט לאנגע יאהרען דאס קינדערלאזע פאר-פאלק ריאקלע-יאן און העלענא יאטשאק, זיי זענען שוין 8 יאהר נאך דער החונה, אבער האבען קיינמאל צווישען זיך נישט גוט געלעבט. יאטשאק איז א נאנ-וואנטורניק, א שיכור, א קארטען-שפילער און האט קיינמאל נישט געגעבען זיין פרוי א'יף צו לעבען הגם ער האט פערדינט אלס וועבער אין איינע פון די הויגע פאבריקען. די פרוי יאטשאק איז שטענדיג געווען איינזאם און האט דעריבער זיך געהאדעוועט א הונט, א קאץ און לעצטענס א קליינע מאלפע, וועלכע זי האט בעקומען אלס מתנה פון אידר׳ם א פעטער אין אפריקא.

נעכטען איז יאטשאק אהיימגעקומען ארום האלב עלף ביינאכט א שיכור'ער און רענערווירט, ער האט באלד אנגעהויבען אנ'אוואנטורע וואס האט אויפגעוועקט אלע שכנים, באלד האבען אבער די לאקאטארען בערוהיגט דאס פאר-פאלק און אלץ איז ווידער שטיל געווארען.

2 א זייגער ביינאכט האבען ווידער אלע שכנים פון הויז דערהערט שרעקליכע געשרייען פון דער מאלפע אין דער וואוינונג פון יאטשאק, די געשרייען זענען געווען אזוי שרעקליך, אז עטליכע לאקאטארען האבען געוואלט אריין אין יאטשאקס וואוינונג, יאטשאק האט אבער קיינעם נישט געוואלט עפענען, די שכנים האבען געהאט א חשד. אז אין יאטשאקס וואוינונג הומט פאר עפיס אנ-אומגליק און זיי האבען וועגען דעם געגעבען דער פאליציי, אבער אויך דער אנגעקומענער פאליציי האט יאטשאק נישט געוואלט עפענען, ערשט נאך א דראהונג, אז מ'וועט די טיר אויפברעכען, האט יאטשאק געעפענט און פאר די אויגען פון די אריינגעקומענע פאליציאנטען האט זיך פארגעשטעלט א שרעקליך בילד.

אויפ'ן בעט איז אין א קאלוזשע בלוט מיט אנ'איבערגעשניטענעם האלז געלעגען די פרוי העלענא יאטשאק און ארויסגעוויזען קליינע סמנים פון לעבען.

דער ארויסגערופענער דאקטאר פון פאגאטאוויע האט פעסטגעשטעלט, אז די פרוי יאטשאק איז געשאכטען געווארען מיט א ראזיר-מעסער, וועלכעס מ'האט אויך געפונען אין דער וואוינונג. דער צושטאנד פון'ם קרבן פון דעם אכזריותדיגען מאן איז האפנונגסלאז, זי איז אין א גסיסה צושטאנד אפגעפיהרט געווארען אין פאזנאנסקים שפיטאל.

אויפ'ן ארט פון שרעקליכען פערברעכען איז אנגעקומען די אויספארשונגס-מאכט מיט קאמיסאר נאסעק בראש. ביי דער ערשטער אויספארשונג האט דער מערדער ערקלערט, אז די מאלפע האט זיין פרוי איינגעביסען אין האלז. יאטשאק איז א געשלאסענער אין קייטען אפגעשיקט געווארען אין אויספארשונגס-אמט.

דער פערבאט פון נאכט-ארבייט.

(2) א דעלעגאציע פון זאקען-פאבריקאנטען זענען נעכטען געווען ביים ארבייטס-אינספעקטאר און איהם אנגעפרעגט פון ווען אן עס וועט איינגעפיהרט ווערען דער פערבאט אויף נאכט-ארבייט.

דער אינספעקטאר האט געענטפערט, אז די פעראדענונג וועגען פערוועהרען די נאכט-ארבייט געהט אריין אין קראפט דעם 1-טען יאנואר 1929 און איז חל אויף דער גאנצער אינדוסטריע אין לאדז און דער אומגעגנד.

* * *

(2) מיט דריי וואכען צוריק האבען די שעכט-הויז ארבייטער אריינגעטראגען אין מאגיסטראט א מעמאריאל, אז ס'זאל פערוועהרט ווערען די נאכט שחיטה אין דער נאכט פון זונטאג אויף מאנטאג. דער מאגיסטראט איז נאכגעקומען די דאזיגע בי-טע און דעם לעצטען זונטאג ביינאכט האט מען שוין נישט געשאכטען, די דאזיגע פעראָרדענונג האט ארויסגערופען אנ'אונצופרידענהייט צווישען די קצבים און זיי האבען אריינגעטראגען א מעמאריאל אין מאגיסטראט וועגען אפשאפען די דאזיגע פעראָרדענונג. דער מעמאריאל פון די קצבים וועט בעטראכט ווערען אויף דער נאהענטסטער זיצונג פון מאגיסטראט.

טרויעריגער סוף פון א העפליכען טעלעפאן-געשפרעך.

(פראצעס אין קרייז-געריכט).

דעם 5 סעפטעמבער ד. י. ארום 10 א זייגער אין דער פריה ווען די ארבייט אין די אמטען געהט אין פולען ברען, רופט „עמיץ" צו דעם נאטשעלניק פון דער קאלישער באהן-סטאציע ה' עקערסדארף צום טעלעפאן און לעגט אוועק אויפ'ן אדרעס פון זעלבען נאטשאלניק אזא לשון:

— דו כאלערע, אזוי ערפילט איהר אייערע הינטישע פליכטען! איך וועל אייך שוין די הויט שינדען און א גאנצע רייה נאך עהנליכע „פערל" איינס צאצקעדיגער ווי דאס אנדערע.

אזוי ווי דער „אינטערעסאנט" האט באלד פון אנהויב ערקלערט, אז עס רעדט די דירעקציע פון שטעטישען שחט-הויז, האט דער אויפגערעגטער נאטשאלניק תיכף מיטגעטיילט וועגען דעם „זאכליכען שמועס" דער פראקוראטור-אמט ביים קרייז-געריכט.

די אויספארשונג, וועלכע איז גלייך דורכגעפיהרט געווארען האט פעסטגעשטעלט, אז דער אויטאר פון טעלעפאן-געשפרעך איז דער הורטאוונע חזירים-הענדלער טעאפיל מאטלאצקי.

נעכטען איז טאקע פארגעקו-ען אין קרייז-געריכט דער משפט פון דאזיגען מאטלאצקי. דער אנגעקלאגטער האט זיך בעקענט בלויז צו א טייל אינקרימינירטע איהם אויסדרוקען און אפילו זיין טיילווייזע שולד האט ער בערעכטיגט מיט פאל-גענדע טעמים:

שוין א לענגערע צייט ווי אויף דער קאלי-שער באהן-סטאציע קומען פאר אומארדנונגען. מען האלט אפ גאנצע טעג וואגאנעס מיט סחורות אויף זייטיגע ליניעס און מען לאדענט זיי נישט אויס. אפט האלט מען אפ אויף דער קאלישער באהן-סטאציע וואגאנעס מיט בהמות, וועלכע זענען גאר אדרעסירט געווארען צו דער סטאציע קאראלעוו.

איבערהויפט ליידען פון די דאזיגע פער-שפעטיגונגען און אומפינקטליכקייטען די קצבים.

נישט איינמאל האבען זיי זיך שוין געווענ-דעט מיט אנקלאגעס און מעמאריאלען צום קאמו-ניקאציאנס-מיניסטער. די ארפגעשיקטע קאמיסיעס האבען טאקע פעסטגעשטעלט די ריכטיגקייט פון די געמאכטע פארווארפען און ארויסגעגעבען גע-העריגע אינסטרוקציעס.

א געוויסע צייט זענען די פערהעלטנישען געווארען בעסער אדער שפעטער איז אלס געבלי-בען, ווי געווען.

וועגען די בעדינגונגען, וואס הערשען אויף דער סטאציע לאדז — קאלישקי האט אויך שוין אינטערווענירט דער פרעזעס פון פוילישען טוהרים-פעראיין, געוו. סיים-דעפוטאט ה' טעאדאר שיביל-לא, אבער אויך מיט דעם זעלבען ערפאלג.

אין קריטישען טאג האט מען איהם געשיקט 3 וואגאן חזירים, וועלכע זענען געווען אדרעסירט צו דער סטאציע קאראלעוו.

די וואגאנעס זענען אבער אפגעשיקט געווא-רען צו דער סטאציע לאדז—קאלישקא און אוועק-געשטעלט געווארען אויף א זייטיגע ליניע.

נישט קוקענדיג אויפ'ן הייסען טאג, וואס ס'איז דעמאלט געווען און די חזירים האבען אנגע-הויבען קראנק צו ווערען האט מען זיי אפגעהאל-טען אויף דער סטאציע איבער 18 שעה און מען האט זיי נישט געוואלט אויסלאדענען.

צוליב דעם וואס מען האט די 3 וואגאנעס חזירים נישט געווארפען אויפ'ן מארק, האט דע-מאלט אויך אנגעהויבען אויסצופעהלען פלייש און די קצבים האבען שוין געפרובט אויפצושרויפען די פרייזען.

דאס געריכט האט אבער נישט גענומען אין אכט די דאזיגע טענות און דעם אנגעקלאגטען טעאפיל מאטלאצקי פערמשפט אויף 1 חודש ארעסט.

אייטינגאן-קעסטענבערג-פראצעס.

אייטינגאן האט געוואונען.

(2) מיר האבען באריכות שוין געשריבען דעם אינטערעסאנטען פראצעס, וואס די פירמע אייטינ-גאן האט פערפיהרט געגען דער אקצ. געז. י. קעסטענבערג וועגען 200 טויזענד דאלאר.

נעכטען 1 א זייגער בייטאג האט דאס געריכט ארויסגעטראגען אנ'אורטייל, לויט וועלכען דער פיר-מע אייטינגאן ווערט צוגע'פסק'ענט די געפאדערטע 200 טויזענד דאלאר. א חוץ דעם האט דאס גע-ריכט צוגע'פסק'ענט פאר דער פירמע אייטינגאן 36.090 דאלאר, וועלכע דארף אריינגעטראגען ווע-רען אין דער באנקראט-מאסע. און 33.500 זל. געריכטס-קאסטען. דאס געריכט האט נאר דער-ווייטערט די טביעה אויף 60 טויזענד דאלאר.

א געשיקטער שווינדעל.

(—) דער פאבריקאנט פון שטיקעריי-ארבייטען ענגעלקי פון זגערושער 30 האט איבערגעגעבען זיין אנגעשטעלטען א פעקעל סוויטערס פאר 750 זל. אהועקצוטראגען צו דער עקספעדיציע-פירמע רובינשטיין, פיעטריקאווער 85.

דער אנגעשטעלטער ישראל בלומשטיין האט אוועקגעטראגען דאס פעקעל, נאר קומענדיג אויף די טרעפען פון פיעטריקאווער 85, האט דער אנ-געשטעלטער געטראפען א יונגערמאן אהן א הי-טעל אין א סוויטער, וועלכער האט געזאגט דעם אנגעשטעלטען, אז מ'קען נישט אריינגעהען אין געשעפט, ווייל דארט קומט פאר א שטייער-רעוויזיע. דער יונגערמאן האט אפגענומען דאס פעקעל און געשטעלט א שטעמפעל אויפ'ן קוויטונגס-ביכעל.

ווען דער אנגעשטעלטער איז אהיימגעקומען האט ה' ענגעלקי בעמערקט, אז דער שטעמפעל איז נישט פון דער פירמע רובינשטיין, נאר עפעס א נאר פערעמדער, ווי ס'האט זיך שפעטער ארויס-געשטעלט, האט מען דעם אנגעשטעלטען די סחורה אויסגעשווינדעלט.

Dr. med. J. LUBICZ

ORTOPEDA, Gdańska 28, tel. 41-46

קראנקהייטען פון די ביינער, געלענקען, פערקרימונגען פון די פלייצעס און גלידער.

אייגענע פראצאווניע פון זעמטליכע ארטאפעדישע אפאראטען, ווי: וואלדעקעס אויף פלאטפוסען, קונסט-ליכע פיס, נארטעמען א. ז. וו.

עמפפאנגס פון 5—7 אין אווענט.

BAJKA

דאס איז דער נאמען פון דעם נייעם פראכטפולען קינא=טעאטער

שוידערליכע סצענעס פון דער דערטרונקענער שיף „וועסטריס"

איינגעבויגען מיט'ן נאז און מיט'ן רעכטען זייט, איז די שיף „וועסטריס" געזונקען. און די איבער דריי הונדערט פּאַסאַזשירען זענען פערבליבען אין פערצעהן רעטונגס־שיפלעך אויפ'ן מיטען ים.

די ערשטע צוויי שיפלעך מיט פרויען און קליינע קינדער, וועלכע זענען געווען די ערשטע זיך צו ראטעווען, האבען זיך איבערגעקעהרט און זענען אומגעקומען אין די וואסערען ארום דער זינקענדער שיף.

דאן איז געפאלען פון דער שיף א גרויסע שטיק האלץ און האט דערהרג'עט א פאר קליינע קינדער אין א רעטונגס־שיפעל.

די מענשען פון די איבערגעקעהרטע שיפלעך, וועלכע זענען געבליבען שווימען, זענען אַרונטער צום גרונט, ווען די „וועסטריס" האט זיך אַרונטער־געלאזען. די גרויסע, שווערע שיף האט מיטגעשלעפּט אין די כוואליעס אריין די אומגליקליכע, וואס האבען זיך געהאלטען אויפ'ן וואסער.

אזוי שנעל ווי די גרויסע שיף איז אַרונטער צום גרונט, האט זיך דער שטורעם פערשטארקט; די כוואליעס פון ים האבען גענומען טראגען אין דער לופטען די רעטונגס־שיפלעך, ווי שפּענדלעך האבען זיך די שיפלעך צוטראגען אין בעזונדערע ריכטונגען איינע פון די אנדערע; פון די פערצעהן ארונטערגעלאזענע רעטונגס־שיפלעך זענען פערבליבען אַכט. און עס האט זיך אנגעפאנגען א קאמף פאר'ן לעבען, וואס האט געדויערט פערצעהן פינסטערע שעה. אין די פערצעהן שעה האבען די אומגליקליכע מענשען ארויסגעוויזען אלעס, וואס איז דא אין דער מענשליכער נאטור. מענשען האבען ארויסגעוויזען העלדישע אפּפערווילינקייט, די צערטליכסטע רחמנות־געפיהלען און אויך די ברוטאלסטע מערדערליכע געפיהלען.

א פרוי איז געזעסען אין א רעטונגס־שיפעל. זי האט געזעהן ווי איהר מאן שווימט אין די שוידער־ליך־בּרויזענדע כוואליעס נאך א שיפעל דערביי. ער האט זיך געוואלט אנכאפּען אן דער שיפעל, אין וועלכער עס זענען געזעסען עטליכע מאטראזען. די מאטראזען האבען נישט געוואלט שווערער מאכען די שיפעל, און זיי האבען דעם מאן אפּגעשטויסען מיט די רודערס פון דער שיפעל. זיי האבען איהם נישט צוגעלאזען. א כוואליע איז אנגעקומען, און מעהר האט מען שוין דעם מאן נישט געזעהן.

דאס איז איינע פון די ברוטאלסטע מערדע־רייען, וואס עס האבען פּאַסירט אין די אומגליקליכע פערצעהן שעה אויפ'ן בּרויזענדען ים.

אין דער זעלבער צייט איז א מאַטראָז אַרומ־געשוואומען פון איין שיפעל צו א צווייטער און געהאלפען מענשען אריינגעהן אין די שיפלעך. דער זעלבער העלדישער מאַטראָז האט ארויסגענומען מענשען פון צופיל געפּאַקטע שיפלעך און איבערגע־שוואומען מיט זיי צו די שיפלעך, וואס האבען געהאט פלאץ פאר נאך מענשען.

אין דער זעלבער צייט, ווען מענשען האבען געראַטעוועט זייערע לעבענס אויף דעם חשבון, וואס זיי האבען אַנדערע ארונטערגעטונקט צום אַפּגרונד, האט א פרוי, אַנ'אַנגעשטעלטע אויף דער געזונקענער שיף, געגעבען פלאַץ צו אַנ'אַנדער פרוי אין א רעטונגס־שיפעל, און אַליין איז זי געשפרונגען אין דעם רוישענדען ים אַריין.

אין דער זעלבער צייט האבען פּאַסאַזשירען בעמערקט, אַז א גרופּע מאַטראָזען, וועלכע האבען אויסגעטיילט די רעטונגס־שיפלעך, האבען אין די אַלטע, צולעבערטע שיפלעך אריינגעזעצט פּאַסאַזשירען, און פאַר זיך אַליין האבען זיי אויסגעקליבען די בעסטע, נייעסטע שיפלעך, די זיכערע.

אַט די אַלע קאָנטראַסטען פון דער מענשליכער נאַטור האבען זיך אָפּגעשפּילט אויף דעם אומגליקס־פּלאַץ אין די פערצעהן פינסטערע שעה.

דער מאַטראָז גלאַריאַנעס איז אַריין אין אַ שיפעל מיט צוואַנציג קליינע קינדער.

איין קינד, דאס קלענסטע, האט ער געהאַלטען אין די הענט. פון דער הויך פון דער זינקענדער שיף, איז אַרונטערגעפאַלען אַ שווערע זאַך, עפּעס אַ באַלקען, און האט געטראָפען אין קאָפּ פון דעם קינד, וואס ער האט געהאַלטען אין האַנט. אין דעם אויגענבליק האט זיך דאס שיפעל איבערגעקעהרט. ער און אַלע צוואַנציג קליינע קינדער זענען אַריין אין וואַסער.

ער האט זיך אויפגעהויבען פונ'ם וואַסער און גענומען שווימען. ער איז געווען צוטומעלט, צומישט, ער האט דערזעהן, אַז ער שווימט מיט דעם קינד, וואס איז געווען טויט. ער האט אָפּגעלאָזען דאס טויטע קינד, און ערשט איצט האט ער דערפיהלט, אַז זיין אָרעם, אין וועלכען ער האט געהאַלטען דאס קינד איז צובראָכען. ער האט זיך אַרומגעקוקט — ס'איז נישט געווען קיין סימן פון אַלע צוואַנציג קינדער, זיי זענען אַלע אומגעקומען דאָ האט ער זיך געלאָזען שווימען נאָך אַ שיפעל און מ'האט איהם אַרויפגענומען.

איינער אַ פּאַסאַזשיר, איז געווען גליקליך וואס זיין פרוי און קינד זענען פון די ערשטע אַריין אין אַ רעטונגס־שיפעל.

די מאַטראָזען האבען איהם געשטערט אריינ־צוזעצען זיך אין דער שיפעל. ער האט מיט געוואַלד געמוזט זיי אריינשטויסען אין שיפעל, זיי זאָלען זיך ראַטעווען. ער אַליין איז פערבליבען אויף דער זינקענדער שיף, און איז דערנאָך געשפּרונגען אין ים אַריין.

ער איז געשוואומען אַ געוויסע צייט און ער האט זיך געראַטעוועט אויף אַנ'אַנדער רעטונגס־שיפעל, זיין פרוי און קינד האט ער מעהר נישט געזעהן. זיי זענען געזונקען אין ים, ווייל זייער שיפעל איז געווען אַנ'אַלטע, אַ צולעכערטע.

ס'איז געווען פינסטער און רעגענדיג; ס'איז צוגעפאַלען די נאַכט נאָך אַ פינסטערען שטורעמ־דיגען טאָג. איבער דעם צובושעוועטען וואַסער האבען זיך געטראָגען שיפלעך מיט צושראָקענע האַלבּ־טויטע מענשען; עס האט זיך געטראָגען אַ שיפעל אָנגעפיהלט מיט וואַסער; עס האט זיך געטראָגען אַ שיפעל מיט צופיל מענשען און אַ שיפעל מיט אַ פרוי און אַ קינד אַליין, אָהן דער הילף פון איינעם צו קירעווען די שיפעל.

איבער'ן וואַסער האבען זיך געטראָגען שטיקער מעבעל און קאַסטענס. דאס זענען די זאַכען, וואס די מאַטראָזען האבען פריהער געוואָרפען פון דער זינקענדער שיף, וועלענדיג גרינגער מאַכען די שיף זי זאָל נישט זינקען אַזוי שנעל.

איינער, אַנ'אַמעריקאַנער אינזשיניער, האט זיך געטראָגען שטונדען לאַנג איבער'ן וואַסער. ער האט געזעהן ווי שיפלעך האבען זיך איבערגעקעהרט און געזונקען, ווייל צו פיל מענשען זענען דאָרטען געזעסען. ער איז צוגעשוואומען צו אַ שיפעל, געזעהן אַז די שיפעל איז איבערגעפּאַקט, האט ער גאָר נישט געבעטען מען זאָל איהם אַרויפנעמען. ער איז ווייטער געשוואומען — צו אַנאַנדער שיפעל, שווימענדיג האט ער דערקענט אין וואַסער נאָך אַזאַ

שווימער ווי ער; דאס איז געווען אַ פּאַסאַזשיר מיט וועמען ער האט זיך בעפריינדעט אויפ'ן שיף. זיי האבען ביידע גענומען שווימען צוזאַמען.

זיי האבען דערזעהן אַ שיפעל מיט עטליכע מאַטראָזען, האבען זיי גענומען דעריאָגען דאס שיפעל און בעטען זיך מען זאָל זיי אַרויפנעמען. די מאַטראָזען האבען זיי נישט געוואַלט הערען; זיי האבען זיך אַוועקגעיאָגט פון זיי. די שווימער האבען מיט זייערע לעצטע כחות זיך נאָכגעיאָגט דער שיפעל. אין מיטען איז געקומען אַ גרויסע כוואַליע, און גאָר פערשטעלט פון זיי די שיפעל. ווידער האבען זיי די שיפעל דערזעהן און זיך געבעטען מע זאָל זיי אַרויפנעמען. ענדליך, האט דער עלטסטער מאַט־ראָז געווירקט אויף די איבעריגע, און זיי האבען אַרויפגענומען די צוויי שווימער אין זייער שיפעל.

ס'איז געוואָרען נאַכט. דער גאַנצער דרויסען, דער הימעל און דער וואַסער, איז געווען ווי אַ מאַסע פון שוואַרצע טינט.

מען האט זיך געריכט, אַז שיפען וועלען אָנקומען, און פון די שיפלעך האבען די מאַטראָזען גענומען שיסען מיט פייערקרעקערס, כדי די אָנקומענדע שיפען זאָלען וויסען וואו די רעטונגס־שיפלעך מיט די מענשען שווימען אַרום.

דער אַמעריקאַנער אינזשיניער האט אין זיינע נאַסע קליידער אָנגעטאַפּט זיין זייגערעל. די ווייזער־לעך פון זייגערעל זענען געשטאַנען אויף פינף און דרייסיג מינוטען נאָך צוויי. דערפון האט מען פער־שטאַנען אַז די „וועסטריס" איז געזונקען פונקט האַלב נאָך צוויי; דאַן איז ער געשפּרונגען אין וואַסער און דער זייגערעל האט זיך אָנגענומען מיט וואַסער און האט אויפגעהערט צו געהן.

זעקס נעגער־מאַטראָזען זענען געזעסען אין אַ רעטונגס־שיפעל. די שיפעל איז געווען מיט אַ לאָך אין זייט. די זעקס מאַטראָזען האבען מורא געהאַט אַרויפצונעמען נאָך עמיצען, ווייל עס וועט שווערער ווערען די שיפעל; די לאָך וועט דערגרייכען דעם וואַסער, די שיפעל וועט זינקען און אַלע וועלען דערטרונקען ווערען.

נאָך דער שיפעל מיט די זעקס נעגער־מאַט־ראָזען איז נאָך געשוואומען אַ ווייסער אַמעריקאַנער און געבעטען מען זאָל איהם אַריינעמען. די מאַט־ראָזען האבען זיך געמאַכט נישט הערענדיג.

— קוקט — האט זיך דער מאַן צושריען אויף זיי, — שוין שעהן לאַנג אַז איך העלף שווימען אַ נעגער, אַ שוואַרצע פרוי, אַנ'אַנגעשטעלטע פון שיף. שעהמען מעגט איהר זיך!

די מאַטראָזען האבען זיך דאַן אָפּגעשטעלט און אַריינגענומען דעם ווייסען אין שיפעל.

אַזוי דערצעהלט אַ ווייסער פּאַסאַזשיר.

עס איז אפשר מעגליך אַז ווען די נעגער־מאַט־ראָזען וועלען דערצעהלען דיזעלבע געשיכטע, וועט זי קלינגען גאַנץ אַנדערש...

אַ געראַטעוועטער פּאַסאַזשיר, וועלכער איז געבראַכט געוואָרען אין דעם ניו יאָרקער פּאָרט פון דער דייטשער שיף „בערלין", איז געראַטעוועט גע־וואָרען פון אַ באַלקען, אויף וועלכען ער איז גע־שוואומען.

דער דאָזיגער פּאַסאַזשיר איז געשפּרונגען פון שיף און האט זיך געלאָזען שווימען. ווען ער איז שוין מיעד געוואָרען און האט דערפיהלט אַז אַט־אַט לאָזט ער זיך אַרונטער אין וואַסער, האט ער דערזעהן פון דער ווייטען עפּעס אַ שטיק האָלץ שווימען. ער האט זיך אָנגענומען מיט די לעצטע כוחות און איז צוגעשוואומען צום שטיק האָלץ.

עס איז נישט געווען בלויז אַ שטיק האָלץ, ס'איז געווען אַ לאַנגער, גרויסער באַלקען, ער האט זיך אָנגעכאַפּט אָן דעם באַלקען. די גאַנצע פערצעהן שטונדען; וואס די טראַגעדיע איז פאָרגעקומען — פון דאס זינקען פון דער „וועסטריס" ביז דאס אָנקומען פון די שיפען, האט זיך דער מאַן אַרומ־געטראָגען אין דער שוואַרצער נאַכט איבער די כוואַליעס, אַרומגענומען מיט'ן באַלקען.

עס קען זיין אַז דאס איז געווען דער באַלקען וואס איז אַרונטערגעפאַלען פון דער זינקענדער „וועסטריס" אין דער רעטונגס־שיפעל פון די קליי־נע קינדער.

פיער רעטונגס־שיפלעך זענען אונטערגעגאַנגען מיט דער „וועסטריס" — אַריינגעצויגען געוואָרען אין ים אַריין פון דעם שטראָם פון דער זינקענדער שיף. צוויי שיפלעך זענען שפּעטער געזונקען.

אַכט פון די פערצעהן רעטונגס־שיפלעך זע־נען פערבליבען פערצעהן שעה אין דעם פינסטערען רעגענדיגען דרויסען, קעמפענדיג מיט די כוואַליעס און מיט די שווימענדע פּאַסאַזשירען, וואס האבען אויך געוואָלט אָנכאַפּען זיך צו בלייבען לעבען.

דאס זענען געווען פערצעהן שעה וואס קענען דעם שטאַרקסטע, מענשען פון זיגען טרייבען; דאס זענען געווען פערצעהן אונגליקליכע שטונדען, ווען מענשען האבען געריסען איינע פון די אַנדערע דאס ביסעלע לעבען.

פיל פון די וואס זענען פערבליבען לעבען האט שוין די רעטונג נישט דערפרעהט. זיי האבען אין דעם פינסטערען ים איבערגעלאָזען די ליבסטע און טייערסטע, מענער האבען פערלאָרען זייערע פרויען; פרויען האבען פערלאָרען זייערע מענער; מאַמעס האבען פערלאָרען זייערע קינדער.

איבער הונדערט מענשליכע לעבענס, צווישען זיי צוואַנציג קליינע קינדער, זענען אין די פינסטערע פערצעהן שעה איינגעשלונגען געוואָרען פון דעם ים, וואו די „וועסטריס" איז אַרונטער צום גרונט.

—:0:—

„ליטעראַרישע בלעטער".

עס איז דערשינען דער 48־טער נומער פון די „ליטעראַרישע בלעטער" מיט פאָלגענדען רייכען אינהאַלט: לעאָ קעניג־מעמוארען. ד"ר י. רובין ווי מיט 25 יאָהר צוריק. ליאָן פויכטוואַנגער (אַז טאַפּאָרטרעט) נחמן מייזעל־מיכאַעלס (שריכען צו אַ כאַראַקטע־ריסטיק), אסתר שומיאַטשער — ווייל אינז דאָ, ייִדיש ליד. יצחק באַשעוויס צוריקוועגס. א שמועס מיט ק. סטאַניסלאַווסקי (צום 30־יאָהריגען יובילייפונ'ם מאָסקווער קינסטלערישען סטאַניסלאַווסקי־טעאַטער), אברהם מייטעלבויב, זלמן לאַנדוי און נתן שפּיגעל (די אויסשטעלונג פון זייערע בילדער אין וואַרשע), די דייטשע „ליטעראַרישע וועלט" וועגען אָפּמאַכונג „אין פּויל שע וועלדער", בי־כער־וועלט: מ. פּלאָרין — די דיכטערין פון דאָר־פישער גויט. א דמשק — פּ. ס. קאַגאַן־גאַרקי, כראָניק, בילדער, אַנאָנסען.

Dr. med. St. Heinrich

POMORSKA 10, TEL. 47-67

ספּעצ. פון אינערליכע און קינדער־קראַנקהייטען בעהאַנדלונג מיט קוואַרץ־לאַמפּען־שטראַהלען

נעהמט אָן פון 2–3 נאָכמ. און פון 4–7 אָוועגד.

ראַדיאָ

אין ווערט ארויסגעגעבען אומזיסט

ס'האט זיך בעוויזען אונזער נייער קאַטאַלאָג־אַבנעהמער, וואס ענטהאלט אַ ראַטגעבער פאַר ראַדיאָ־אַמאַטאָרען

Inż. REICHER i S-ka

PIOTRKOWSKA 142, tel. 15-57.

דער שוואַרצער וואָלף

(ראָמאַן). (14

קאַפּיטעל זעקס.

„די היגטישע חברה".

וולאַרעק איז אַרויס פון האָטעל און זיך גע־לאָזט גלייך צו זיין דירה אויף לעשנאָ גאַס.

צופאַהרען וואָלט עס געדויערט אַ פערטעל שעה, צוואַנציג מינוט, גאָר ער איז בעסער אַוועק צופוס.

זיין וואַרשאַווער אַדרעס האט ער פון קיינעם נישט אויסבעהאַלטען.

איהם, וולאַריסלאַוו לעמאַן דעם בילדער־קאָ־לעקציאָנער האט איטליכער וועהר גוט געקאַנט אין דער שטאָט, און עס וואָלט געווען אַנ'אומזין, ער זאָל פּרובען אויסבעהאַלטען זיין אַדרעס.

ביז אין דער פריה האט ער אָבער געמוזט פאַר יעדען פּרייז פערענדיגען אַ וויכטיגען און גע־היימען ענין.

אַזוי ווי ער האט נישט געקאָנט וויסען אויף זיכער, צי מ'שפּיאָנירט איהם נישט נאָך — האט ער גענומען פון די ערשטע שריט אָן זיך בעמיהען צו פערפּלאָנטערען די שפּורען.

דער נעראַנק געוועזען ראַרושינסקי'ן, די פּלאַ־פּלערייע פון קאַטשאַלקאָווסקי'ן וכפרט טאַקי די בעמערקונג פונ'ם גראַף, אַז ביי זיין לעצטער אָפּער־ראַציע אין פאַריז זאָל ער האבען בעגאַנגען אַ גראָבען פעהלער — האט אין איהם אַריינגעבראַכט אַ שטאַרקע אומרוהיגקייט.

ער האט זיך בחנם נעבראָכען דעם קאָפּ, און זיך בעמיהט צו דערגעהן, וואס קאַטשאַלקאָווסקי האט, איינענטליך, געמיינט, ווען ער האט געזאָגט, אַז ביים גנב'ענען דער פרוי אַמבער'ס צירונג, האט זיך דער „שוואַרצער וואָלף" פערשיט, ה. ה. אַז ער האט איבערגעלאָזט שפּורען, און די פּאָליציי איז אויפ'ן וועג...

אַלענפאַלס, האט מען פון קאַטשאַלקאָווסקי'ס רייד געקאָנט מאַכען דעם אויספיהר, אַז די ידיעה וועגען דער גנבה האט מקדים געווען דעם גנב'ס אָנקומען קיין וואַרשע.

פאַרוואָס אָבער האט די ראָזינע ידיעה דער־גרייכט קאַטשאַלקאָווסקי'ן פריהער, ווי ראַרושינסקי'ן?

אָדער האט אפשר ראַרושינסקי געשפּילט אַ מעהר דין און קאָמפּליצירט שפּיל, ווי ער, וולאַ־דעק האט זיך עס געקאָנט פאָרשטעלען?

ובכלל, פונוואַנען האט עס קאַטשאַלקאָווסקי געקאָנט אַלץ וויסען?..

וולאַרעק האט בשום אופן נישט געקאָנט אָפּ־טרייבען פון זיך דעם געפיהל פון אומקלאָרער, אומאַנגענעהמער אומרוהיגקייט.

די וואוינונג זיינע איז געווען אויף אַ הויכען פּאַרטער אין פראָנט, אין דעם הויפּט־איינגאַנג וואו עס האט ריזשורירט אַ שווייצאַר.

סיי דער איינגאַנג, סיי דער הויכער פּאַרטער, סיי די בעקוועמליכקייט פון דער דירה — דאס זענען אַל קנעהען מעלות פאַר זיין, וולאַדעקס וועגען.

ער האט שטיל געעפענט די טיר, און איז אַהיין אין פירהויז.

באַלד האט ער אויך אָנגעצינדען די עלעקטריע.

פון ערשטען בליק אויפ'ן וואַנד האט ער גע־זעהן, אַז אין דער וואוינונג איז עפּיס פאָרגעקומען.

די זאַכען, וואס זענען געשטאַנען אין פירהויז, זענען נישט געווען אויף זייערע ערטער.

דער הוט האט איבערגעביטען זיין אָרט אויפ'ן העגנער. איין שטול איז איבערגעשטעלט געוואָרען אין אַנ'אַנדער אָרט, די טיר אין באָד־צימער, וואס ער האט ביים אַוועקפאָהרען געהאַט פערשלאָסען, האט ער איצט געטראָפען געעפענטערהייט.

דאס בעטראַכטען דעם אַרבייטס־קאַבינעט, דעם אויפנאַהמס־צימער, און דעם שלאָפצימער, האט אויך בעוויזען, אַז דאָ זענען געווען זייטיגע מענ־שען, וואס האבען רעווידירט יעדען צענטימעטער פון דער דירה.

ס'איז אָבער גאָרנישט פערפאַלען געוואָרען.

אין דער ראָזינער וואוינונג זענען געווען צונויפ־נעזאַמעלט טייערע קונסט־בילדער און אַלטערטימ־ליך מעבעל.

פאַר אַזאַ נסיון וואָלטען געמוזט געשטרויכעלט ווערען קאָלעקציאָנערען און סתם מבינים.

און אַ גנב וואָלט דאָך סתם געקאָנט אָנשטאָ־פּען די טאַשען מיט פערשידענע גרויסווערטיגע קליינינקייטען, און אַוועקטראָגען מיט זיך אַ רויב פון הונדערטער טויזענדער רובעלס.

וולאַרעק האט אָבער פון דעם ערשטען בליק געזעהן, אַז די אַלע ווערטפולע זאַכען זענען נישט גערוהרט און נישט גענומען געוואָרען.

איידער דעם צוטרעטען צו אַ גענויער קאָנט־ראָלע, האט וולאַרעק נאָכגעזעהן די סיגנאַלען־סיסטעם, וואס ער אַליין האט געהאַט איינגעאָרדנעט, און וואס האט געדאַרפט אויפהייבען אַ שטאַרקען אַלאַרם אין גאַנצען הויז, ביי דעם ערשטען פרוב פון

אַ גנב זיך אַריינצוקריכען אין דער וואוינונג.

דער אַפּאַראַט האט זיך אויסגעוויזען צו זיין אין אָרדנונג.

וולאַדעק האט געעפענט דאס פענסטער, וואס איז אַרויס אין הויף.

דאס שטיבעל פונ'ם שווייצאַר איז געווען דער־נעבענביי.

ווען דאס סיגנאַלען־סיסטעם, וואָלט געווען נישט קאַליע־געמאַכט, וואָלט ער אומבעדינגט דערהערט אַ קלינגען.

דאס גלעקעל האט אָבער געשוויגען.

וולאַדעק האט אַ ציה געטון מיט די פּלייצעס און צוגעמאַכט דאס פענסטער.

פון זיין איינענער פּראַקטיק האט ער געוואוסט, אַז אַ געשיקטער גנב נים זיך לייכט אַנ'עצה מיט אַלאַרם־גלעקעל, ווי געשיקט און כיטרע דאס סיס־טעם זאָל נישט זיין.

ער האט זיך דעריבער צוריקגעקעהרט אין קאַבינעט, און נאָכגעקאָנטראָלירט די צום־מעהר־סטען ווערטפולע חפצים פון זיין קאָלעקציע.

דער ערשטער איינדרוק זיינער האט זיך בעשטעטיגט: אַלץ אין דער וואוינונג האט מען דאָ איבערגעטאַפּט, אָבער גאָרנישט איז פערלוירען גע־גאַנגען.

וולאַרעק האט אָפּגעשלאָסען זיין שרייבטיש, און נאָכגעזעהן צי ס'ליגט אַלץ אויפ'ן אָרט אין די שופלעדלעך.

זיין קאָרעספּאָנדענץ, וואס איז רעדזשיפּט בעשטאַנען פון בריף פון אַנטיקוואַרען און פון קונסט־ליבהאָבער, איז געווען איינגעצבען צוואַרפען און אומאָרדנונג.

קיין בריף האבען אָבער נישט געפעהלט.

(פאַרזעצונג קומט)

CZARY

הייגט פייערליכע פרעמיערע! : די גרעסטע סענסאציע פון דער וועלט א. נ.:

„די העגר אידער הויך, דאאזעדריע"

EDDIE POLO

אין דער הויפט-ראלע — דער ליבלינג פון אלע פעלקער, דער בעריהמטער סענסאציע-אויספיהרער

נייעסטע פראדוקציע פון 1929!

אויפ'ן ערשטען סעאנס זענען אלע פלעצער צו 50 גר.

אנהויב 4 א זייגער נאכמיטאג. שבת און זונטאג 12 א זייגער נאכמיטאג.

קינא-טעאטער

„CAPITOL"

רוג זאוואדזקא און זאכאדניא.

סימפאנישער ארקעסטער מיט'ן אנטייל פון ארגאנען אמטער דער לייטונג פון ר. ביגעלמאן.

די איבערלעבענישען פון בריגאדיער גערהארד

דראמע אין 10 גרויסע אקטען. אין די הויפט-ראלען די פילם העלדין פון „איבריגען מענש" און „שיקאגא"

PHILLIS HAVER — און אויך אינה — הערליכער פארטנער ROD LA ROQUE

דאס בילד איז געשאפען געווארען לויט דער בעריהמטער ערצעהלונג פון ענגלישען פאעט קאנאל דאיל.

בעמערקונג: פרייזען פון די פלעצער אויפ'ן ערשטען סעאנס טעגליך אויך שבת און חנאות פון 12—3 צו 50 גר. און 1 זל.

MIEJSKI KINEMATOGRAF OSWIATOWY

Wodny Rynek (róg Rokicińskiej) tel. 18-26

Dojazd tramwajami 16 i 10.

Od wtorku, dnia 4-go do poniedziałku, dnia 10-go grudnia 1928 r. wł.

Dla dorosłych: **Dla dorosłych:**

„ZÓŁTY PASZPORT"

Dramat życiowo-obyczajowy w 10-ciu aktach z życia rosyjskiego.

W roli Marji Andrejewny – **ANNA STEN.**

Dla młodzieży i dorosłych:

GRUŹLICA

(W objęciach niewidzialnego wroga)

שיטשריפט-ביורא האכבערג

פאנסקא 1, טעל. 36-77.

ערלעדיגט אלע ארט געריכטליכע- און שטייער-אנגעלעגענהייטען אין אלע אמטען אויך אויף לאדזשער וואיעוואדזשאפט ראיאנס אויף ראנקען ראיאנס פינקטליך.

בעמערקונג: ווענען פערשידענע שטייער-פראגע נעהם איך פערזענליך אן צווישען 5—6 נאכמיטאג.

כ'קויף אויס פאטענטען אויפ'ן יאהר 1929.

לעטשניצע פון דאקטוירים הספעציאליסטען

און ערצטליך-דענטיסטישער קאבינעט

זגיערסקא 17 טע. 16-33.

ד״ר ראקאווסקי	נזו העלז, אויערן קר.	10—11 2—3, 6—7
ד״ר רוזשאנער	הויט און געשלעכט קר.	10—11 1—3
ד״ר גאלדשטיין-פאלאק	אויגען-קראנקהייטען	1—2 7—8
ד״ר יוסמאן	נערוון קראנקהייטען	12—2
ד״ר ראזענצווייג	קינדער-קראנקהייטען	10—12 4—5
ד״ר פאפיערני	פרויען און געבורטס-הילף	11½—1 5—6
ד״ר קאנטאר	כירורגישע-קראנקהייט. 4-5 נאכמ.	1—2
ד״ר וויינבערג	אויג, נאז, לונגען-קר.	11—1, 5½—7
ד״ר פאפעל	רענטגען	10—12 4—6
א. גראדזענסקי	צאהן-ארצט	3—7
י. ראזעס	צאהן-ארצט	9—2

[illegible] ביים לעטשניצע איז געעפענט געווארען

א רענטגען-אינסטיטוט

[illegible]

די לעטשניצע איז [illegible] אפען זונטאג.

הייזט אין דער שטאט.

ערצטליך-קאסמעטיש. קאבינעט

מ. מארקוס נעהמט אן פון 5—7 אבענד

צאהן-ארצט LEKARZ DENTYSTA

St. GELBERG

זאכאדניא 15, טעל. 31-08.

היילט גאנץ שמערצלאזיגסטע ציינער- און מונד-קראנקהייטען, צאהן-ציהונג אהן שמערצען, היילט מיט ליכט-בעשטראהלונג, ספעציעלער לאבאראטאריום פון קינסטליכע ציינער.

נעהמט אן פון 9 פריה ביז 7 אוונט.

יודישער פרויען-פערבאנד וו.י.ז.א.

אל. קאשטשושקי 21.

היינט, מיטוואך, 8.30 אין אוונט, ווערט אין לאקאל פון וויז״א (אלע קאשטשושקי 21) פארקומען

א'אוונט פון פאעזיע און לידער

פון דער בעריהמטער פאלעסטינער ארטיסטין

פר. בערנשטיין-כהן

די קליינע צאהל איבערגעבליבענע בילעטען זענען צו בעקומען פון 5 א זייגער נאכמיטאג ביים איינגאנג.

0987

יודישע הויז-בעזיצער!

היינט, מיטוואך, דעם 5 דעצעמבער, 4 א זייגער נאכמיטאג קומט פאר

די אויסערגעוועהנליכע פערזאמלונג

פון לאדזשער קרעדיט-פעראיין,

וועלכע איז די וויכטיגסטע אין איהר ארט, צוליב דעם איינפיהרען דעם נייעם סיסטעם פון רעפרעזענטאנטען, וועלכעס האט פאר אונז אלע די וויכטיגסטע בעדייטונג אין דער צוקונפט בכדי צו דערהאלטען דאס גלייכגעוויכט אין לאדזשער קרעדיט-פעראיין ווי ביז אהער. אויב איהר האט נאך נישט אפגענומען אייער איינטריטס-בילעט, מוזט איהר אין אייער אייגענעם אינטערעס נאך היינט אייער בילעט אפנעהמען, בכדי אייער דעציזירענדע שטימע זאל נישט פעהלען אין דעם טאג פון דער אויסערגעוועהנליכער גענעראל-פערזאמלונג מוזט איהר אונבעדינגט זיין ביי די דעצידירענדע אפשטימונגען און שטימען צוזאמען פאר די אלע אנטרעגע אויף וועלכע די פערוואלטונגס מיטגלידער פון צענטראלען הויזבעזיצער-פעראיין פיעטריקאווער 46 וועט שטימען. לאזט אייך נישט איינרעדען, אז די אויסערגעוועהנליכע גענעראל-פערזאמלונג ווערט אפגעלעגט ווי עס ווילען א קליינע פערשווינדענדע גרופע נישט יודישע מיטגלידער און פערשפרייטען אזא קלאנג צוליב אגיטאציע מאנעוור. יודען און נישט-יודען פון אונזער צענטראלען הויזבעזיצער-פעראיין זענען פעראייניגט צו שיצען דעם סטאטוס-קווא אין לאדזשער קרעדיט-פעראיין, וועלכע זיכערט ווי ביז אהער דעם שטיץ-פונקט פון הויזבעזיצער-שטאנד אין קרעדיט-פעראיין.

2884

קאמיטעט ביים צענטר. הויז-בעזיצער-פעראיין

פיעטריקאווער 46

פאר אלע אנגעלעגענהייטען פון לאדזשער קרעדיט-פעראיין.

אל תתהלל ביום מחר!!

כי לא תדע מה ילד יום.

לייג נישט אפ אויף מארגען

נאר, אז דו דארפסט ערלעדיגען סאנדאווע זאכען זאלסטו גלייך קומען צו לויפען אין ביורא

פעטריקאווער 17 דורכגאנג זאכאדניא 52

וואו ס'ווערט ערלעדיגט און געוויסענהאפט געשריבען לויט'ן אוסטאוו אלערליי בימעט, קלאוזולעס, זאבעזפיעטשעניעס אויך אלע שטעט אין פוילען, אפעלאציעס צווילנע און קארנע אפא-זיציעס, אדוואלאניעס, רעקורסען ווענען דירה אין ווארשאנד-ראזיעמטשי, ווענען פעסטער אין קאמיסאריאט-רזשאנדו און אלע פאליציי-בעצירקען, אקטען אינטערציזיעס, אקטע דארא-וויזנעס, קארנע ספראוועס, ווי אויך אי-בערזעצונגען אין אלע שפראכען. ספעציאליסט פון שותפות-אקטען. מיט אכטונג

י. מאנעלא רעכט-קאנסולענט.

א פרוי מיט 2 שול-קינדער

זוכט איינצודינגען זיך פאר חודש אדער אפטרעט-געלד צו ערפאהרען ביי

הינדה וויאטראק

בערעק יאסעלעוויטש 17.

געגען באלדיגע צאהלונג

א יונגע פון ארנטליכע על-טערן ווערט געזוכט אין א עלעקטראטעכניש.-געשעפט פארצוג האבען די, וועלכע האבען שוין געארבייט אין דעם פאך. ה. גאטליבאוו-סקי זגיערסקא 30a. 2886

Dr. ADAM

GROSGLIK

Al Kościuszki 27

tel. 51-78,

הויט און וועגערישע קראנקהייטען און ליבע-חיל אינסט. נעהמט אן פון 4—7 אין אוונט.

צורירגעקעהרט

Dr. med.

W. EYCHNER

גינעקאלאג-אקושער

זגערזשער 11.

טעל. 34-72.

נעהמט אן פון 6—8 אוונט.

Dr. med.

H. Gutsztadt

ספעצ.-ארצט פאר אקושער- און פרויען-קראנקהייטען

צעגעלניאנא 23

Zachodnia **62** tel. 29-52

נעמט-אן פון 4—7 אוונט.

אין לעטשניצע „סאניטאס" צעגעלניאנא 29 פון 6—8 און

Dr.

J. POLAKOW

קינדער-קראנקהייטען

קאנסטאנטינער 37a

טעל. 39-75.

צוריקגעקעהרט

נעהמט אן אין דער לעטשניצע [illegible] (פעטריקאווער 294) פון 2 ביז 3½ נאכמ. און [illegible] פון 3½—5 נאכמ.

PORADNIA WENEROLOGICZNA

פון דאקטוירים-ספעציאליסטען

זאוואדזקא 1.

נאר פאר וועגערישע הויט-קראנקהייטען און מענער-שוואכע אנאליזען פון בלוט און אויספלוס אויף סיפיליס און טריפער. קאנסיליומס מיט ספעציאליסטען פון אוראלאגיע און נערוון-קראנקהייטען.

קווארץ-לאמפ. עלעקטרישער הייל-קאבינעט קאסמעטיק.

— — — טעגליך פון 8 פריה ביז 9 אוונט. — — —

פון 11 ביז 12 בייטאג און פון 2 ביז 3 נאכמיטאג נעהמט-אן א פרוי-דאקטאר נור קינדער און פרויען.

זונטאג פון 9 פריה ביז 2 נאכמיטאג.

— — בעזונדער ווארטע-צימער פאר פרויען. — —

וויזיט 3 זל.

געגען בעלוינונג!

מיטוואך, דעם 28-טען נאוועמבער, 4 נאכמיטאג, איז פערלוירען געווארען איין ברעזענט-זאק מיט בערעטען (קינדער-היטלעך), וועלכע האבען פאר קיינעם קיין ווערט נישט, געגען בעלוינונג פון 300 זל. בעטען מיר דעם עהרליכען פינדער אפצו-ברענגען, פאבריק: פון פראנץ פישער דלוגאשע 43 (קאזשיני).

1782

לעטשניצע פון דאקטוירים ספעציאליסטען

און דענטיסטישער קאבינעט.

בזשעזשינער 11, טעלעפאן 37-63

אפען פון 9 פריה ביז 7 אוונט.

ד״ר האלינסקי	נאז, האלז, אויערן קר.	3—4
ד״ר קארשנער	קינדער קראנקהייטען	9-11 3-4½
ד״ר שיפמאן	אינערליכע קראנקהייטען	11—1
ד״ר לוביטש	הויט און געשלעכט-קר.	12½—1½
ד״ר שפירנפעלד	נערווען און גייסטיגע קר.	1—2
ד״ר גאלדבלאט	אויגען-קראנקהייטען	12½—½
ד״ר עליאסבערג	כירורגישע קראנקה.	1—2
ד״ר בערגמאן	פרויען און געבורטס-הילף	3—4

[illegible] — און לאבאראטאריום [illegible]

[illegible] געגען שקארלאטין.

ד [illegible] זקי סטאמאטאלאג

צאהן-ארצט 10—1 3—6

[illegible]

די לעטשניצע איז אויך טעטיג זונטאג.

Dr. med. NIEWIAŻSKI

ספעציאליסט פאר סיפיליס, טריפער און הויט-קראנקה. בעהאנדלונג פון מענער-שוועכע.

האט זיך איבערגעצויגען אויף אנדזשעיא 5

נעמט אן פון 8 — 10 פריה און פון 5—9 אין אוונט. בעזונדערער ווארטע-זאל פאר פרויען.

לעכער מאשינאווע

ווערען אויסגעגייט צו ביליגע פרייזען

ג. גארדמאן ציגעלנא 29

א קרומע נייה-מאשין

אין גוטען צושטאנד צו פערקויפען.

צו ערפאהרען אין אדמינ.

[illegible]

Za Wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odpowiedz. udziałami: Ch. J. Brzustowski i D. Silberberg. Redaktor odpowiedzialny Ch. Kaufman.

Czcionkami i druk „Najer Folksblat" Piotrkowska 21.